

Pr. conf. univ. dr. Ionel Ene

SINOADELE LOCALE ȘI GENERALE *

374. **572** - *Lucense II*, sinod întrunit sub președinția mitropolitului de Lugo, Nitigius, la care regele a confirmat împărțirea diocezei, așa cum se stabilise la sinodul anterior, din aceeași localitate.

375. **573** - *Parisiense IV*, sinod întrunit la 11 septembrie, la cererea regelui Gontran. Sinodalii au numit ca episcop de Chateaudun pe Promotus, și l-au depus pe cel de Chartres; dar Sigebert, rege de Austrasie, îl menține în Chartres, în ciuda hotărârii episcopilor. Promotus nu a părăsit Chateaudun decât după moartea lui Sigebert. Acest sinod a fost datat *11 a lui septembrie, anul XI al regilor noștri, indiction VI*.

* Prima parte a acestui studiu, cu referire la perioada anilor 50/572 a apărut în vol. „Teologie și spiritualitate la Dunărea de Jos“, fascicula III, Ed. Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2004, p. 123-186. La cele 372 de sinoade înscrise acolo, adăugăm încă unul (nr. 373), ținut în 383 la Side, contra ereziei mesalienilor sau euhitiților sau adelfienilor. Președintele sinodului era Amfilohie de Iconiu, având în jurul său 25 de episcopi. Actele sinodului s-au pierdut, mențiunea lui Fotie fiind astfel unică și deosebit de importantă pentru istoriografia ecleziastică. Mesalienii pretindeau că statornicia în ascetism și rugăciunea ofereau credincioșilor inspirația Sfântului Duh. Fotie amintește că sinodalii au scris o epistolă „marelui Flavian, episcop de Antiohia, dându-i informații sau raportul despre lucrări“. La primirea scrisorii, Flavian însuși a întrunit un sinod contra acelorași eretici. El avea lângă sine alți 3 episcopi: Bizas de Seleucia, Marouthas de Sufarene și Samos, preoți și diaconi, în număr de 30 (p. 37). „La acest sinod Adelfiu, care promitea să facă penitență, nu a fost primit, mai mult nu a fost admis nici când a vrut să abjure erezia sa, căci nimic nu arăta că abjurarea și căința ar fi venit din toată inima“. Promotori ai acestei erezii erau acest Adelfius, care nu aparținea nici unei tagme clericale ci trăia în lume și Sabas, care uzurpase îmbrăcămintea monahală. Acesta din urmă se numea *castrat* și atrăsese de partea lui și pe alți naivi, dar care erau într-un fel ucenicii răutăților lui. Ereticii au fost condamnați. Fotie amintește și alte evenimente de după sinod dar pomenește și de corespondența ce s-a ținut atunci între Flavian al Antiohiei și episcopul armean cu Aticus, patriarhul Constantinopolului (406-425) și alții, scrisori legate de aceiași mesalieni. Fotie insistă asupra lucrării și prezintă disputele generate de mesalieni până la începutul secolului al VI-lea. Cf. Fotie, *Biblioteca*, codex 52.

376. **576** - *Seleucia*, sinod convocat, în luna februarie, de catolicosul nestorienilor, Ezechil, având pe ordinea de zi unele probleme de disciplină. Într-un *Nomocanon arabic* este datat în anul 45 al lui Chosroe.

377. **577** - *Parisiense V*, sinod întrunit în primăvara aceluși an, la Paris, pentru a judeca implicarea arhiepiscopului de Rouen, Pretextat, în problemele familiei regale. Astfel, regele Chilperic se confrunta cu o criză de autoritate, fiind contestat de propriul fiu, pe nume Merove. Regele considera că, în această dispută, era implicat și arhiepiscopul de Rouen, care l-ar fi încurajat pe prinț la revoltă. De aceea, arhiepiscopul a fost exilat și locul său a fost luat de Melanius. De reținut este faptul că la acest sinod a luat parte și Sf. Grogorie de Tours, care nu a consimțit la alungarea lui Pretextat.

378. **578** - *Egipt*, sinod căruia nu i se cunoaște exact locul întrunirii, probabil la Alexandria, convocat și prezidat de Iacob Țanțal, episcop eutihian. La acest sinod patriarhul iacobit de Antiohia, Pavel Bet-Ucham, a fost depus din scaun. În cronica patriarhului Denis, acest sinod a fost datat în anul 889 al grecilor, adică în anul 578 d. Hr., „înainte de toamnă“.

379. **579** - *Cabiolense*, sinod ținut în Franța la Chalon-sur-Saône, pentru a analiza situația a doi episcopi, Salonius de Embrun și Sagitaire de Gap, care au fost depuși din scaun. Papa nu a aprobat depunerea și regele Gontran s-a văzut nevoit să-i repună pe cei doi, la puțin timp după depunere. Într-o conferință ce a avut loc la Chalôn, în același an, Salonius și Sagitaire au fost iarăși depuși. Se pare că situația a fost destul de tensionată, deoarece, până la sfârșitul anului 579, au mai avut loc încă două întruniri, cu aceeași temă.

380. **579** - *Gradense*, sinod întrunit la Grado, în Italia, la 3 noiembrie, fiind convocat de patriarhul Ilie de Aquileea, cu scopul de a transfera sediul patriarhal la Grado. Până atunci sediul fusese la Aquileea, dar cum lombarzii cuceriseră cetatea, patriarhul s-a văzut nevoit să-și părăsească scaunul și să se mute la Grado¹.

381. **580** - *Brennacense*, sinod întrunit la Braine în regiunea Soissonaise - Franța, la cererea Sf. Grigorie de Tours, care era grav acuzat de contele Leudaste, încă de la 23 mai. Într-o alocuțiune sinceră și logică, ierarhul de Tours a demontat toate acuzațiile aduse și a dovedit nevinovăția și neim-

1. Informațiile sunt datorate dogelui Andrei Dandolo al Veneției, primul istoric al *Republicii Veneția*, dar și unui cleric apusean de Rubeis (de Rossi), care, într-o disertație consacrată Schismei de Aquileea, a dorit să-l contrazică pe Dandolo.

2. Philip Labbei & Gabr. Cossartii, *Sacrosancta Concilia ad regiam editionem exacta*

plicarea sa în probleme politice.

382. **581** - *Alexandrium*, sinod întrunit la Alexandria la cererea Sf. Evloghie, patriarhul locului, pentru a clarifica unele probleme de disciplină².

383. **581** - *Lugdunense*, sinod la care au fost condamnate unele neglijențe și motive de agitare, în rândul preoților și credincioșilor, provocate de unii episcopi³.

384. **581** - *Matisconense I*, sinod ținut la Macôn, în Franța, în timpul domniei lui Gontran și Chilperic, în cel de al XXI-lea an al stăpânirii sale, în luna noiembrie, în prima zi. Este menționat și indictionul XV. Sinodul a fost prezidat de arhiepiscopul *Prisco de Lyon*, și a dat un număr de 20 canoane, cu caracter liturgic și disciplinar.

385. **581-582** - *Toletanum*, sinod ținut la Toledo, de către arieni, la care regele Leuwigilde a susținut rebotezarea catolicilor care se întorceau de la erezia ariană.

386. **583** - *Lugdunense III*⁴, sinodul s-a ținut la Lyon, în cursul lunii mai, în al XXII-lea an al domniei regelui Gontran, sub președinția aceluiași *Prisco de Lyon*, având pe ordinea de zi tot probleme de cult și disciplinare, dovadă fiind cele 6 canoane, date aici.

387. **584** - *Valentinum II*⁵, sinod ținut la Valencia, cu scopul de a confirma donațiile făcute Bisericii de familia regală a lui Gontran, adică regele, soția și cei doi fii ai lor, consacrați lui Dumnezeu.

388. **585** - *Matisconense II*, sinod ținut la Macôn, la 23 octombrie, cu scopul de a reglementa comportamentul credincioșilor în *Ziua Domnului - Duminica*. Printr-un canon special se interzicea orice servitute în această zi, cu excepția celor absolut necesare. Se făcea și o pledoarie pentru respectarea și serbarea zilei. Printr-un alt canon se recomanda ca botezul să nu fie făcut numai în perioada pascală ci, ori de câte ori era nevoie. A mai fost dat și un al treilea canon, care prevedea plata unui impozit pentru clericii

quae nunc quarta parte prodit auctior, Paris, 1672, vol. V, p. 966, nu prezintă acest sinod.

3. *Ibidem*, p. 965

4. Din faptul că sinodul este cunoscut sub denumirea de *Lugdunense III*, credem că în intervalul de timp 581 - 583, a mai fost un sinod la Lyon, despre care nu avem informații. Dar nu putea fi Lyon I și Lyon III, fără să fi fost și un Lyon II.

5. Între Philip Labbei & Gabr. Cossartii, *Sacrosancta Concilia ad regiam editionem exacta*, vol. V, p. 976 și M. le C-in de Mas Latrie, *Trésor d'histoire*, col. 1259, sunt diferențe de datare și informații.

6. M. le C-in de Mas Latrie, *Trésor d'histoire*, col. 1259.

în funcțiune și pentru cei în vârstă și neputincioși. Este primul canon, din istoria Bisericii, care face mențiunea expresă a unui impozit ecleziastic, sau a unei datorii financiare față de Biserică. În canon se face mențiunea că „*altădată toți creștinii erau conștienți de plata lui*”⁶. Hotărârile sinodului au fost întărite printr-un edict regal

389. **586** - *Altissiodorensis*, sinod ținut la Auxerre, în Franța, sub președinția episcopului Aunacaire. S-au dat 45 de canoane, care nu au avut alt scop decât traducerea în practică, un fel de instrucțiuni de aplicare a hotărârilor luate la sinodul de la Macôn (cel din 23 octombrie 585).

390. **587** - *Arvernensis III*, sinod ținut la Clermont, în Auvergne din Franța, cu scopul de a clarifica o dispută, pe marginea unor parohii, ce învenina raporturile între doi ierarhi, Inocențiu de Rodez și Ursicin de Cahors. Situația a fost mediată și aplanată de episcopul de Clermont.

391. **587** - *Constantinopolitanum*, sinod ținut la Constantinopol, în cursul lunii iunie, pentru judecarea situației patriarhului Grigorie de Antiohia și a unor *propoziții evagriene*. Sinodul a hotărât ca patriarhul Ioan Postitorul, al Constantinopolului, precum și urmașii lui, să poarte titlul de **patriarh ecumenic**. Hotărârea a fost dur criticată de episcopul Romei, iar în istoriografia bisericească apuseană se vorbește despre *uzurparea acestui nume*⁷. Ca răspuns la această hotărâre episcopul Romei, Sf. Grigore cel Mare (590-604), și-a luat titlul de *servus servorum Dei - robul robilor lui Dumnezeu*. Greu de comentat textul și contextul!

392. **589** - *Toletanum III*, sinod ținut la Toledo, la 8 mai. Au participat 64 de episcopi și 8 deputați mireni. Importanța acestuia nu rezidă doar în modul datării: „*Anno IV, regnante Reccaredo rege, die octavo iduum Maiarum, era DCXXVII*”, ci în faptul că regele vizigot, Reccared a făcut o mărturisire de credință, în numele său și al tuturor vizigoților, prin care se lepădau de arianism. Acum s-a introdus, pentru prima dată, în simbolul de credință adaosul **Filioque**, cu o lămurire, din canonul 3, care spunea: „*Quicumque Spiritum Sanctum non credit aut non crediderit a Patre et Filio procedere, cumque non dixerit coeternum esse Patri et Filio et coequalem, anatema sit*”⁸. Este evident faptul că episcopii spanioli, din dorința de a-i

7. *Ibidem*.

8. Vezi mai pe larg la prof. N. Chițescu, pr. prof. Isidor Todoran, pr. prof. I. Petreună, *Teologia dogmatică și simbolică*, vol. I, ed. a II-a, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2004, p. 333.

9. A se vedea și pr. Ionel Ene, *Patriarhul Fotie al Constantinopolului*, Ed. Episcopia Buzăului și Vrancei, 2003, p. 77-78.

aduce pe vizigoți la ortodoxie, au falsificat doctrina Bisericii, introducând în *Simbolul de credință* o particularitate a Bisericii Spaniole. Canonul 3, al acestui sinod, mai dovedește că învățătura greșită - *Filioque* -, a apărut pentru prima dată în Spania și introducerea ei în *Crez* s-a făcut datorită unei conjuncturi și nu din vreo tradiție sau datorită Sf. Tradiții, ci din oportunism. Vizigoții fiind arieni, episcopii spanioli pregăteau terenul pentru a-i aduce în marea familie ortodoxă și, pentru a le inspira mai multă încredere în persoana Fiului, dorind să arate că Fiul nu este inferior Tatălui, așa cum susțineau arienii, au considerat că acest lucru s-ar putea face cu introducerea formulei *Filioque*. Într-adevăr, vizigoții au acceptat formula și au trecut la ortodoxie, în frunte cu regele lor Reccared, dar formula a dat naștere unei noi erezii, care a trecut apoi în Franța și în Germania. Ea a fost acceptată de sinoadele din Frankfurt - 749 - și Aachen din 809, precum și de altele. Tot acum s-a introdus obligativitatea rostirii Crezului, în cadrul Sf. Liturghii, după exemplul Răsăritului, unde practica era din timpul împăratului Justinian.

393. **589** - *Narbonense*, sinod prezidat de arhiepiscopul Migetio de Narbona și întrunit la 1 noiembrie. Importanța constă, atât în modul de datare - după era spaniolă - *concilium celebratum aera DXXVII* -, cât și pentru cele 15 canoane, ce aveau conținut preponderent disciplinar.

394. **589** - *Alexandrium*, sinod ținut pentru a aplană o dispută dintre două fracțiuni monofizite din Africa, anume *teodosieni* și *gainsiți*. Fiecare tabără dorea să-și justifice autenticitatea, recurgând la citate din Vechiul Testament. În special textul de la *Deuteronom*, XVIII, 15, era invocat ca dovadă a diferenței dintre samarineni și iudei și, implicit, posibilitate a diferenței între creștini. La această dispută face trimitere și patriarhul Fotie, în *Biblioteca sa*⁹, cu singura corectură că, lucrările nu s-au desfășurat în timpul împăratului Marcian (450-457), ci în timpul domniei lui Mauriciu (582-602).

395. **590** - *Pictaviense*, sinod întrunit la Pictavium, în biserica Sf. Ilarie, pentru a analiza situația abatelui Leubouer, care se confrunța cu răscoala a doi călugări, Chrodiel și Basin. La sinod a participat și Sf. Grigorie de Tours, care a avut o atitudine hotărâtă față de cei doi răsculați, pe care, împreună cu ceilalți participanți la sinod, i-au excomunicat¹⁰.

10. Vezi pe larg în *Sacrosancta Concilia...*, vol. V, col. 1593 ș.u.

11. *Ibidem*, vol. VI, *Supliment al sinoadelor*.

12. Este cunoscută schisma *istro-venețiană*, provocată de Sinodul al V-lea, când epis-

396. **590** - *Sauriciacum*, sinod cunoscut numai din scrierile Sf. Grigorie de Tours, care s-a ținut în regiunea Soissone, din Franța, probabil în localitatea Sourcy, și a avut pe ordinea de zi numai probleme disciplinare.

397. **590** - *Metense*, sinod întrunit la Metz, în cursul lunii octombrie, pentru a analiza situația arhiepiscopului Gilles (Aegidius) de Reims, învinuit de *crimen majestatis*. Găsit vinovat, de către sinodali, Gilles a fost depus din treaptă și excomunicat, iar cei doi călugări, judecați la Pictavium au fost reprimiți în comuniunea Bisericii; Basin reprimi în mănăstire, iar Chrodiel trimis de rege să pună bazele unei mănăstiri într-un ținut în care a primit o donație, făcută chiar de rege și constând într-o suprafață apreciabilă de teren.

398. **590** - *Gabalitanum*, sinod întrunit la Gevaudan, lângă orașul Marejois, cu scopul de a discuta situația contelui Eulalius d'Auvergne, care a fost părăsit de soția sa, în favoarea contelui Didier. Cel dintâi reclama, atât plecarea soției cât și faptul că-i luase întreaga avere. Soția lui Eulalius justifica gestul prin faptul că și concubinul său, contele Didier, avea copii. Sinodalii au hotărât restituirea bunurilor ce aparțineau copiilor. Ordinea de zi, a acestui sinod, poate oricând constitui subiectul unui roman, dar și precedentul atâtor situații contemporane.

399. **590** - *Maranense*, sinod ținut la Marano, în Istria sau Frioul, adică în sudul Italiei, cu scopul de a analiza unele probleme liturgice¹¹.

400. **590** - *Hispalense I*, sinod întrunit la 4 sau 5 noiembrie (*die primo nonarum Novembrium*) și prezidat de Sf. Leandru de Sevilia, la care a participat un număr redus de episcopi (probabil 8) și care a dat trei canoane, referitoare la misionarismul ce trebuie să-l facă Biserica printre păgâni.

401. **590** - *Romanum I*, sinod ținut la Roma, spre sfârșitul anului, în care Sf. Grigorie cel Mare și-a început pontificatul, cu scopul de a analiza situația patriarhiei de Grado¹², și a-i chema pe episcopi la ascultare. Este citat, printre schismatici, episcopul Sever de Aquileea, dar „*cum reliquis schismaticis*“.

copii din Veneția și Istria nu au recunoscut nici autoritatea sinodului din 553 și nici pe cea a scaunului roman. Așa s-a născut schisma istro-venețiană, când episcopii schismatici și-au ales un patriarh propriu, pe arhiepiscopul de Aquileea, care și-a ales ca reședință, localitatea Grado, din apropierea Aquileii. Împăcarea s-a produs abia în anul 607.

13. De precizat că Mansi consideră că sinodul s-a ținut în anul 590, confundându-l cu cel de la Marano, cf. *Sacrosancta concilia*, vol. V, col. 1592 ș.u., spre deosebire de *Tré-*

402. **591** - *Istrium*, sinod ținut la începutul anului, de *schismatici*, cu scopul de a căuta o soluție pentru apărarea patriarhului de Grado, împotriva persecuțiilor papale. Sinodalii au redactat o *Scrisoare sinodală*, pe care au înaintat-o împăratului, cu scopul de a mijloci pe lângă Grigorie cel Mare, pentru a înceta persecutarea patriarhului Sever, de Grado¹³.

403. **591** - *Romanum II*, sinod ținut sub președinția Sf. Grigorie cel Mare, pentru a se pronunța asupra autenticității sinoadelor generale. Într-o *Scrisoare sinodală*, adresată celor patru scaune apostolice, Sf. Grigorie cel Mare mărturisește că recunoaște și respectă cele patru sinoade ecumenice, *ca pe cele patru Evanghelii*, după care adaugă, lapidar, că poartă *același respect și celui de al V-lea*¹⁴.

404. **591** - *Nemptodorensi conventus*, la care a fost botezat **Clotarius rex**. Am trecut această întrunire, adunare, ca sinod deoarece importanța discuțiilor celor prezenți, asupra misiunii Bisericii printre barbari, a fost amplificată de actul botezului unui rege, act girat de un alt rege, anume **Guantramno**.

405. **592** - *Cesaraugustanum*, sinod ținut la Saragosa, în Spania, în timpul domniei regelui Recared, prezidat de Artemios de Taraconensis și având pe ordinea zilei lămurirea situației arienilor care doresc să revină în Biserică. Au fost date trei canoane, în acest sens. Sinodul s-a întrunit la 1 noiembrie și a fost datat după era spaniolă: *aera DCXXX, anno VII*¹⁵.

406. **593** - *Numidie*, sinod întrunit pentru a analiza situația Bisericii Africane, bântuită încă de arieni, dar care a fost sancționat de papa Grigorie cel Mare, poate și de teama întăririi autorității acesteia¹⁶.

407. **594** - *Cabilonense*, sinod întrunit la Chalon -sur- Saône, pentru a analiza modul în care se executa muzica bisericească în mănăstirea Sf. Marcel, ctitorită de regele Guantramno. Astfel, după dezbateri prelungite, s-a hotărât ca și-n această mănăstire să se cânte în același fel ca și la mă-

soir...col. 1260, unde sinodul este plasat în anul 591. Cum autorul ultimei lucrări a avut posibilitatea unei mai bune informări, dar și pentru faptul că rigoarea științifică ne obligă, am adoptat ultima variantă.

14. *Trésor d'histoire*..., col. 1260.

15. *Sacrosancta concilia*..., vol. V, col. 1599.

16. Nu avem informații despre acest sinod decât în *Sacrosancta Concilia*..., vol. V, col. 1602.

17. *Sacrosancta concilia*..., vol. V, col. 1602.

18. A se vedea pe larg *Sacrosancta Concilia*..., vol. V, col. 1607-1608.

năstirile renumite din Apus, precum la Sf. Martin de Tours, la Sf. Denis de lângă Paris, și Sf. Germain de Prés.

408. **595** - *Romanum III*, sinod ținut la Roma sub președinția Sf. Grigorie cel Mare, la 5 iulie, cu scopul de a analiza cererea de apel a preotului Ioan de Calcedon, care fusese judecat și condamnat de patriarhul Constantinopolului, Sf. Ioan Postitorul. Documentul elaborat menționează că împărat era, de 14 ani, Mauriciu, și că Ioan Postitorul îl condamnase, ca eretic, pe nedrept pe preotul din Calcedon, ceea ce l-a făcut pe papă să-i aplice regula Sf. Benedict de Nursia, *probata & confirmata*¹⁷.

409. **597** - *Toletanum*, sinod ținut la 14 iunie, în timpul celui de al XII-lea an al domniei regelui Recared, la care au participat 60 de episcopi. Numai 13 episcopi au acceptat să semneze actele sinodului, care a dat și un număr de două canoane. Printre semantari se găsește și arhiepiscopul Migetius de Narbona.

410. **598** - *Oscense*, sinod ținut la Huesca, în provincia Tarragone. Nu s-au păstrat decât două canoane, care prevedeau celibatul preoților, diaconilor și subdiaconilor. Este datat după era spaniolă, și se face mențiunea că s-a întrunit în cel de al XIII-lea an al domniei regelui Recared.

411. **599** - *Constantinopolitanum*, sinod care este cunoscut după o scrisoare a Sf. Grigore cel Mare, anume *Epistola LXX*.

412. **599** - *Barcinonense II*, sinod ținut la Barcelona, în biserica Sf. Cruce, la 1 noiembrie, cu scopul de a analiza unele cazuri de indisciplină din Biserică. Așa se face că au fost date patru canoane, cu caracter disciplinar. A participat un număr de 20 de episcopi.

413. **600** - *Romanum IV*, sinod întrunit de Sf. Grigorie cel Mare la Roma, pentru a analiza situația unui impostor grec, pe nume Andrei, care susținea că este monah și dorea să slujească în biserica Sf. Ap. Pavel. Dovedit a fi impostor, Andrei a fost condamnat.

414. **601** - *Romanum V* sau *Lateranense*, sinod întrunit la 1 aprilie, la care au participat *plurium episcoporum & presbyterorum*, sub președinția Sf. Grigore, pentru a analiza situația monahilor din Biserică. Din *Epistola XVIII*, a Sf. Grigorie, aflăm că la acest sinod s-au luat hotărâri prin care se acordau unele libertăți și chiar privilegiile călugărilor¹⁸. Din nefericire,

19. A se vedea și pr. Eugen Drăgoi, *Istoria creștinismului în date*, ed. Episcopiei Dunărea de Jos, Galați, 2004, p. 111. *Dorobenia* sau *Cantuaria* este Caledonia de odinioară.

20. Precizare pe care o găsim în *Trésor d'histoire...* col. 1260, dar care lipsește din

peste secole se va ajunge la o situație cu totul nepotrivită cinului monahal, când abațiile erau conduse de călugări ce locuiau în lume și dispuneau de mănăstiri ca de bunuri personale. Va fi o problemă ce va scandaliza Biserica Apusului, din sec. IX și până în zorii Reformei.

415. **601** - *Senonense*, sinod ținut la Sens, vechea localitate *Vigornien-sis*, sub președinția arhiepiscopului *Augustin I, al Dorobeniei sau Cantuar-iei*¹⁹. Sinodul a fost convocat de regele Ethelbert și era chemat să ia unele măsuri pentru *îndreptarea moravurilor, combaterea simoniei și hirotoniile neofitilor*²⁰. În același timp, misiunea arhiepiscopului și a sinodalilor era să hotărască dacă între francezi și bretani se poate ajunge la o dată comună, în ceea ce privește serbarea Paștelui și uniformizarea administrării tainei Botezului. Se pare că la acest sinod a fost invitat și Sf. Columban, pentru a ajuta la uniformizarea celor două probleme, sus-menționate, dar a refuzat să vină.

416. **602** - *Byzacenum*, localitate din Africa de Nord, unde s-au întrunit reprezentanții Bisericii din întreaga provincie, pentru a analiza raportul dintre scaunul papal și episcopul Clement, *illius provinciae primatis*. Cum episcopul african era învinuit de lucruri foarte grave, papa i-a interzis oficierea Jertfei Euharistice. Sinodalii au analizat situația și, constatând că-i vorba despre dorința de autoritate de jurisdicție, au consfințit nevinovăția lui Clement²¹.

417. **602** - *Numidia*, sinod impus de Sf. Grigorie, care la rândul lui era constrâns de agitația provocată de un diacon, Donad, și câțiva episcopi, printre care sunt amintiți Paulin și Reginus²². Se contura o dorință a întregii Africi de a ieși de sub jurisdicția scaunului roman, dorință care avea mai târziu să se împlinească.

418. **603** - *Cabilonense*, sinod întrunit la Chalon - sur - Saône, sub președinția episcopului Aredius de Lyon. Sinodul a avut loc în timpul domniei fiilor lui Clotar junior, Theodoric și Theodebert, la cererea reginei Brunchilde, instigată la rândul ei de Deisderius, episcopul de Vienne, care l-a înlocuit pe Domnolo, deoarece depindea de Grigorie de Turonensis. Aceleași probleme de jurisdicție!

Sacrosancta Concilia...

21. *Sacrosancta Concilia...*, vol. V, col. 1612.

22. *Ibidem*.

23. *Sacrosancta Concilia...*, vol. V, col. 1613.

24. *Trésor d'histoire...*, col. 1260.

25. *Sacrosancta Concilia...*, vol. V, col. 1616; *Trésor d'histoire...*, col. 1260.

419. **604** - *Britanicum*, sinod prezidat de Augustin de Canterbury, pentru a aplana disensiunile cu Biserica Romei. Augustin i-a implorat pe episcopii britanici să serbeze Paștile duminică, „după 14 ale lunii“, și să administreze Botezul urmând practica romană. Episcopii și *doctorii lor schismatici*, au refuzat, în ciuda faptului că Augustin a prezis necazurile ce se vor abate asupra lor, datorită menținerii unei învățături greșite.

420. **605** - *Cantuariense*, sinod întrunit la Canterbury, în timpul domniei regelui Ethelbert și a soției lui Berta, sub președinția arhiepiscopului Augustin, la care au participat clerici și laici, pentru a confirma fondarea *Abației Sf. Ap. Petru și Pavel*, din Canterbury, prima mănăstire din Anglia²³.

421. **605** - *Londinense*, sinod întrunit la Londra de același Augustin de Canterbury, pentru a analiza o situație delicată a societății britanice, anume problema căsătoriilor între rude apropiate. Astfel, sinodul a declarat nule căsătoriile contractate între rudele de gradul trei de sânge și pe cele contractate cu femeii ce au primit votul călugăriei²⁴.

422. **606** - *Romanum*, sinod întrunit sub proaspătul ales pe scaunul pontifical, Bonifaciu al III-lea (606-607), la care au participat 72 de episcopi, pentru a reglementa modul alegerii pontifilor. Înaintașul lui Bonifaciu al III-lea, Sabinian, nu păstorise decât câteva luni, din 29 mai 604 și până la 29 februarie 605, după care scaunul a rămas vacant până la 15 februarie 606. Nici păstoria lui Bonifaciu nu a fost sub bune auspicii, deoarece el a murit în același an, în care a fost ales papă, la 12 noiembrie. De aceea sinodalii l-au forțat să nominalizeze o persoană, care poate să-i urmeze în scaun²⁵.

423. **610** - *Romanum*, sinod întrunit în 3 martie, și având pe ordinea de zi mai multe probleme, dintre care reținem: statutul monahilor în lume și situația eparhiei Londrei. În prima problemă, sinodalii trebuia să se pronunțe dacă pot sau nu săvârși vreo slujbă în lume sau slujbele săvârșite de ei sunt valabile numai în mănăstiri. Erau unii care, plecând de la faptul că atunci când cineva intra în mănăstire *murea pentru lume*, susțineau că ei nu mai pot săvârși vreun serviciu religios în lume. Sinodalii au nuanțat răspunsul, dându-le și monahilor dreptul să săvârșescă slujbe mirenilor din afara spațiului monahal. În cea de a doua problemă, mai sus enunțată de

26. *Sacrosancta Concilia...*, vol. V, col. 1617-1619.

27. Facem precizarea că după *Trésor d'histoire...*, col. 1260, nu s-a discutat decât o problemă. După *Sacrosancta Concilia...*, vol. V, col. 1619 - 1623 sau discutat mai multe, pe care le și evidențiem.

noi, facem precizarea că sinodul a luat act de numirea primului episcop al Londrei, Meliton, care a și participat la lucrări. Tot acum s-a citit o epistolă a regelui Angliei, Ethelbert, referitoare la raportul Bisericii din insulă cu scaunul roman și s-au dat unele *decrete superioare*²⁶.

424. **610** - *Toletanum IV*, sinod întrunit la 10 noiembrie, în timpul domniei regelui vizigot Gundemar, la care a participat un număr de 15 episcopi și s-au discutat mai multe probleme²⁷. Chestiunea centrală a fost legată de statutul episcopului de Toledo, care a fost mai întâi ridicat la treapta de mitropolit și apoi s-a acordat primatul Bisericii de Toledo în întreaga provincie cartagineză: „*de primatu ecclesiae Toletanae in totam Carthaginensem provinciam*”²⁸. Regele got a și dat un *decretum, ad episcopos Carthaginensis provinciae*, care consfințea cele hotărâte de sinodali. Decretul era semnat și de Sf. Isidor de Sevilla. Tot acum a fost ales episcopul de Montesano, anume Emilian.

425. **614** - *Egarense*, sinod ținut la Egara, astăzi Terassa, în provincia Catalonia, în data de 13 ianuarie, pe când goții erau conduși de regele Sisebuti. Sinodalii erau convocați pentru a se pronunța asupra hotărârilor altui sinod, anume cel din anul 598, ținut la Huesca, referitoare la situația preoților, diaconilor și subdiaconilor. Deși suntem la începutul secolului al VII-lea, în Biserica Apuseană încă mai erau preoți, diaconi și subdiaconi căsătoriți, ceea ce dovedește că hotărârile sinodului de la Elvira, de la începutul secolului IV, ca și ale primului Sinod Ecumenic de la Niceea nu erau respectate. Primul interzicea căsătoria preoților, al doilea o infirma și, iată, după aproape trei secole, în Biserica Apusului erau preoți căsătoriți și preoți necăsătoriți. Sinodul de la Huesca dorea impunerea definitivă a celibatului și sinodul de la Egara a confirmat hotărârile luate cu 16 ani mai înainte.

426. **615** - *Parisiensis VI*, sinod ținut cu toți reprezentanții Galiei, provincie reunită în timpul domniei regelui Clotar junior, după moartea tatălui său Chilperich. Sinodul s-a întrunit în luna noiembrie, au fost prezenți 79 de ierarhi, care au dat 15 canoane. Sinodul a fost numit *sinod general*, de

28. *Sacrosancta Concilia...*, vol. V, col. 1620.

29. *Clotari regis definitio, seu edictum in eadem synodo promulgatum*, cf. *Sacrosancta Concilia...*, vol. V, col. 1653.

30. *Sacrosancta Concilia...*, vol. V, col. 1662.

31. *Sacrosancta Concilia...*, vol. V, col. 1663.

către ierarhii întruniți la Reims, în anul 625, deoarece la el a fost prezentă cea mai mare delegație a episcopatului din Galia. Important este și faptul că regele Clotar a promulgat hotărârea²⁹ luată de sinodali, dând canoanelor prutere de lege.

427. **617** - *Cantianum*, sinod întrunit în timpul regelui Eadbald, al Britanicilor, la stăruințele episcopilor Laurențiu, Meliton, Justus și alții, cu scopul de a analiza asemănările dintre legea britanicilor, a barbarilor și cea creștină, referitoare la primirea rebelilor³⁰.

428. **619** - *Hispanense II*, sinod întrunit la Sevilla, la 13 noiembrie, unde au participat doar 8 episcopi, sub președinția Sf. Isidor, în timpul regelui Sisebuti. Sinodalii au dat câteva *decrete*, concretizate în 13 canoane. Sunt cunoscute numele participanților și discuțiile referitoare la problematica abordată³¹.

429. **622** - *Charnense* sau *Theodosiopolitanum*, sinod ținut în Armenia, la Theodosiopolis sau Șarne, sub președinția patriarhului Ieser Nacain, pentru a analiza hotărârile luate la un sinod anterior, ținut la Thevis. Sinodalii au anulat cele hotărâte la Thevis și au primit formula de credință de la Calcedon (541), suprimând adaosul *care s-a răstignit pentru noi*, pe care-l aveau în *trisaghion*³².

430. **624** - *Matisconense III*, sinod întrunit la Macôn, în Franța de azi, pentru a se pronunța asupra regulei monahale a Sf. Columban³³. Sinodul a fost prezidat de abatele Eustațiu, al abației Luxeuil, care l-a confundat pe un înaintaș al său, călugărul Agrestin, cu ceea ce el promova împotriva *Regulei Sf. Columban*, și datorită influenței episcopului Apellinus Genavensis.

431. **625** - *Remense*, sinod întrunit la Reims³⁴, sub președinția arhiepiscop-

32. Sinodul nu este întâlnit în *Sacrosancta Concilia*, ci numai în *Trésor d'histoire...* col. 1261.

33. Sf. Columban trecuse la cele veșnice din anul 615. Pr. Drăgoi Eugen, *op. cit.* p. 111, face deosebire între Sf. Columb, evanghelizatorul Scoției și Sf. Columban, misionar în Galia. Primul moare în 597, iar al doilea în anul 615.

34. În *Sacrosancta Concilia...* vol. V, col. 1688-1693, se susține că sinodul a avut loc în anul 630, deoarece episcopul Senocus Elusanus a murit în anul 626 și lui i-ar fi urmat *Sonnatio Remensis*, care a semnat actele sinodului..

35. Pr. prof. Ioan Rămureanu, pr. prof. Milan Șesan, pr. prof. Teodor Bodogae, *Istoria Bisericească Universală*, ed. a II-a, București, vol. I, 1975, p. 285.

36. *Sacrosancta Concilia...*, vol. V, col. 1697.

37. *Ibidem*, col. 1696.

38. *Trésor d'histoire...* col. 1261.

copului Sonatus, unde s-au dat 25 de canoane, cu precădere având conținut administrativ misionar. Spre exemplu, canonul 15 amintea despre sinodul întrunit la Paris, în anul 615.

432. **626** - *Constantinopolitanum*, sinod întrunit sub președinția patriarhului Seghie (610-638), la care *achefalii* au căuta o formulă de compromis, pentru unirea cu monofiziții. Astfel, ei au căzut de acord că, fără să se aducă vreun prejudiciu dogmei ortodoxe, s-ar putea admite că în Iisus Hristos sunt două naturi, dar o singură voință și o singură energie, deoarece voința și energia umană sunt absorbite cu totul de voința și energia divine.

433. **628** - *Clippiacense*, sinod întrunit la Clichy, în apropiere de Paris, la 26 mai, la cererea expresă a regelui Dagobert, care voia liniștea regatului său. Astfel, el a solicitat sprijinul Bisericii pentru a găsi cele mai bune soluții pentru instaurarea păcii sociale. Nu știm cât de sinceră a fost cererea regelui, dar rugămintea adresată Bisericii de a se implica efectiv și a ajuta statul, în dobândirea liniștii sociale, este meritorie.

434. **630** - *Leniense*, sinod întrunit la Lenia, în Irlanda, având ca ordine de zi problema pascală. S-a decis să serbeze Paștele, ca și până atunci, adică la 14 Nisan, când ar fi căzut într-o duminică. Serbarea Paștelui la 14 Nisan, se făcea în antichitatea creștină, de o fracțiune, numită quartodecimani, dar problema fusese rezolvată de Biserică încă de la Sinodul I Ecumenic. Biserica din Irlanda nu reușise încă să-și însușească întreaga disciplină religioasă.

435. **630** - *Garinensis*, sinod întrunit în Armenia, la Garin, sub președinția catolicosului Ezdras, cu scopul de a analiza posibilitatea unirii tuturor monofiziților din zonă. La îndemnul catolicosului s-a realizat această unire.

436. **630** - *Theodosiopolitanus*, sinod întrunit la Theodosiopolis, care aprobă doctrina despre o unică energie în Iisus Hristos, promovată de patriarhul de Constantinopol, Serghie. La aceasta vor adera, rând pe rând, patriarhii de Antiohia și Alexandria, precum și papa Honorius (625-638), ceea ce va discredita scaunul roman.

437. **633** - *Alexandrinum*, sinod întrunit la cererea patriarhului Cyrus, în luna mai, care s-a pronunțat în favoarea monotelismului. În cadrul sinodului a fost transmis și mesajul patriarhului Serghie al Constantinopolului, accentuându-se contrastul față de cele învățate de Nestorie că *unul și același Hristos, atât ca divinitate cât și ca om, a activat printr-o unică energie*

39. Pr. prof. Ioan Rămureanu, pr. prof. Milan Šesan, pr. prof. Teodor Bodogae, *op. cit.* vol. I, p. 286.

*divino-umană*³⁵. Au urmat o serie de sinoade de contestare a atitudinii patriarhului de Constantinopol, a celui de Alexandria și, în general, a noii erezii, care, de dragul unirii cu monofiziții, sedusese aproape întreaga Biserică a Răsăritului. Era, de fapt, dorința patriarhului Serghie al Constantinopolului de a oferi împăratului Heralius (610-641) o posibilitate de a-i atrage pe monofiziți în campaniile din Orient.

438. **633** - *Constantinopolitanum*, sinod întrunit de patriarhul Serghie pentru a-și legifera erezia și confirma unirea monofiziților din Egipt.

439. **633** - *Alexandrium*, sinod convocat și prezidat de ereticul patriarh Cyrus, în toamna anului, cu scopul de a analiza reacțiile la întrunirea din luna mai. Este cunoscut faptul că, în mod special, călugărul palestinian, viitor patriarh de Ierusalim, Sofronie a fost cel mai aprig contestatar al unirii cu monofiziții dar și al formulei de unire, care nu era decât un monofizitism deghizat, o nouă erezie, cunoscută în istorie sub denumirea de monoenergism sau monotelism³⁶.

440. **633** - *Constantinopolitanum*, același patriarh Serghie a întrunit un sinod pentru a răspunde contestărilor, venite în special dinspre călugărul Sofronie, ales, între timp, patriarh de Ierusalim³⁷.

441. **633** - *Toletanum V*, sinod întrunit sub președinția Sf. Isidor de Sevilla, la care s-au dat 75 de canoane. Situația din Spania se schimba, căci până atunci stăpâneau goții, dar curând aveau să le ia locul arabii. Canoanele au și conținut liturgic sau disciplinar dar și contextual. Astfel, canonul 4 descrie cum s-au desfășurat lucrările sinodului; canonul 65 deschide drumul unei uzurpări a tronului regal, de către Sisenand, și arată că pe viitor regii vor fi aleși de episcopi și nobili. La acest sinod Sf. Isidor de Sevilla a compus *Oficiul gotic*, ceea ce dovedește că încă era sub stăpânire gotă, dar care ulterior își va schimba numele în *Oficiul mozarabic*, deoarece aceștia au devenit stăpânii țării. Sinodul este datat: *anul 671 al erei spaniole*.

442. **634** - *Hierosolymitana*, sinod întrunit de proaspătul ales patriarh, Sofronie, cu scopul de a sancționa oficial erezia monotelită și a lua atitudine împotriva scaunelor apostolice de Constantinopol și Alexandria. Sofronie condamnă abaterea de la regula credinței, și o dată cu *Scrisoarea sinodală*, prin care anunța alegerea sa ca patriarh, trimitea și hotărârea de condamnare a ereziei, ce amenința să înlocuiască dreapta credință, în întreaga Biserică a Răsăritului. Trimite aceleași acte și papei Honoriu.

40. Sinodul este reținut numai în *Trésor d'histoire...*, col. 1261, lipsind din *Sacrosancta Concilia*.

41. Pr. prof. Ioan Rămureanu, pr. prof. Milan Šesan, pr. prof. Teodor Bodogae, *op. cit.*

443. **634** - *Aurelianense*, sinod întrunit la Orléans, în Franța, cu scopul de a condamna *un eretic grec și monotelit*. Este interesant de surprins analogia pe care sinodalii o fac între greci și monotești!

444. **636** - *Clippiacum* sau *Clippiacense*, sinod întrunit la 1 mai, la Clichy lângă Paris, unde Agile a fost rânduit cel dintâi abate de Rebais, abație fondată atunci de alt important reprezentant al monahismului apusean, Ilie³⁸.

445. **636** - *Toletanum VI*, sinod întrunit la Toledo, la cererea regelui Cinthilla, cu scopul de a i se recunoaște și întări autoritatea. Așa s-au dat 9 canoane care vizau acest aspect, și aceasta în virtutea faptului că, anterior, se stabilise că episcopatul și nobilii aveau puterea de a alege și întări pe regi.

446. **638** - *Toletanum VII*, sinod întrunit la 9 ianuarie, în cel de al II-lea an de domnie al regelui Cinthilla, la care au participat 42 de episcopi spanioli și din Galia și au hotărât, și cu asentimentul regelui și al nobililor, că pe viitor nici un rege nu va mai urca pe tron, decât dacă va promite că va păstra credința catolică.

447. **639** - *Constantinopolitanum*, sinod întrunit sub președinția urmașului lui Serghie († 638), patriarhul Pir (Pyrros), cu scopul de a analiza Edictul imperial, dat de Heraclius în anul 638, și cunoscut sub denumirea de *Ekthesis*. Era un edict de credință, care impunea monotelismul, deoarece admitea numai o voință în Iisus Hristos, interzicând întrebuintarea expresiilor *una sau două energii în Iisus Hristos*. Alături de Serghie și Honorius, patriarhul Pir trecea, prin aprobarea Ekthesis-ului, în rândul ereticilor.

448. **640** - *Romanum*, sinod întrunit la Roma, după moartea papei Honorius, sub președinția noului ales, papa Severin, care a condamnat învățătura eretică din Ekthesis. Din nefericire papa Severin a murit la numai două luni de la urcarea în scaunul pontifical.

449. **641** - *Romanum*, sinod întrunit în luna ianuarie, sub președinția noului suveran pontif, Ioan al IV-lea (640-642), care a condamnat în termeni categorici erezia monotelită și inclusiv Ekthesis-ul. El a comunicat hotărârea sinodului împăratului Heraclius și patriarhului Pir. Este demn de reținut faptul că împăratul s-a simțit obligat să-i răspundă papei, susținând că nu el este autorul edictului teologic, ci fostul patriarh Serghie³⁹.

vol. I, p. 287.

42. *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 5-385.

43. Pr. prof. Ioan Rămureanu, pr. prof. Milan Șesan, pr. prof. Teodor Bodogae, *op. cit.*

450. **641** - *Aurelianense VI*, sinod întrunit la Orléans, contra unor eretici monotești, a căror erezie pătrunsese și în Franța⁴⁰.

451. **643** - *Cabilonense*, sinod întrunit la 25 octombrie la Chalon-sur-Saône, din ordinul regelui Clovis al II-lea. Sinodul a dat 20 de canoane.

452. **645** - *Africanum*. Disputa publică dintre patriarhul Constantinopolului, Pir, și Sf. Maxim Mărturisitorul, fost secretar al împăratului Heraclius, și devenit, între timp, stareț al unei mănăstiri din Egipt. Disputa a avut loc în cursul lunii iulie și a luat parte și patriarhul Grigorie de Alexandria. Pentru moment, patriarhul Pir a retractat învățătura sa greșită, acceptând două voințe și două energii, în persoana Mântuitorului Hristos. Din nefericire, după puțin timp, Pir s-a întors la erezia monotelită.

453. **646** - *Africana* - patru sinoade au avut loc în acest an în Africa, după cum urmează: *Byzacena*, sinod întrunit sub președinția episcopului Ștefan, în care era condamnat monotelismul și reafirmată învățătura ortodoxă; *Numidica*, sinod întrunit în Numidia, sub președinția episcopului Columban, primatul Bisericii din Numidia, la care s-a luat aceeași hotărâre ca și la anteriorul; *Mauritanica*, sinod întrunit în Mauritania, sub președinția primatului acestei Biserici, *Reparati primatis* care, de asemenea, a condamnat monotelismul; *Carthaginensis*, sinod întrunit în Cartagina, sub președinția primatului Bisericii din Africa Proconsulară, anume episcopul Victor. Și aici monotelismul a fost condamnat, iar ortodoxia reafirmată.

454. **646** - *Toletanum VIII*, sinod la care au participat 28 de episcopi și 11 deputați, pentru a analiza situația Bisericii din Spania, în noua conjunctură politică. S-au dat 6 canoane.

455. **648** - *Romanorum*, sinod întrunit de papa Teodor I (642-649), care a condamnat pe patriarhul Pir și pe exarhul bizantin de Ravenna - Italia, Olimpius, și a depus pe patriarhul de Constantinopol, Pavel II (641-653) ca eretici (monotești).

456. **649** - *Lateranense*, sinod întrunit în cursul lunii octombrie, sub președinția nou alesului papă Sf. Martin I (649-653), în biserica Mântuitorului, din palatul Lateran. La sinod au luat parte 105 episcopi, care au condamnat atât *Ekthesis*-ul cât și *Typos*-ul, precum și erezia monotelită, declarându-se pentru: două naturi unite, care nu se confundă, două voințe

vol. I, p. 300.

44. *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 387-393.

*naturale, divină și umană și două lucrări naturale, divină și umană, în perfectă armonie*⁴¹. Sinodul a dat 20 de canoane⁴², iar papa, printr-o *Epistolă sinodală*, a acceptat adaosul Filioque⁴³.

457. **650** - *Thessalonicensia duo*, adică două sinoade întrunite la Tesalonic, sub președinția mitropolitului locului, Pavel, care, fiind monotelit, a legiferat erezia monotelită.

458. **650** - *Cabilonense I*, sinod întrunit la 25 octombrie, în biserica Sf. Vincent, sub președinția episcopului de Lyon, Canderico, și la cererea regelui Clodovec. Sinodul a dat 20 de canoane și a sancționat hotărârile luate de mitropolitul Pavel al Tesalonicului, în cele două sinoade întrunite în propria-i eparhie⁴⁴.

459. **650** - *Romanum*, sinod întrunit la Roma, sub președinția Sf. Martin care, indignat de hotărârea luată de mitropolitul Tesalonicului, a impus o pedeapsă canonică sinodalilor și, la 1 noiembrie, a anatematizat pe Pavel și tot ceea ce el a hotărât în cele două sinoade.

460. **653** - *Clippiacense*, sinod întrunit la Clichy, la 22 iunie, la care au participat 24 de episcopi, pentru a da un statut privilegiat abației de la Saint-Denis, devenită ulterior necropolă a regilor Franței⁴⁵. Actul, prin care se acordau unele drepturi abației de la Saint-Denis, a fost semnat, pe lângă cei 22 ierarhi, și de regele francez, Clovis al II-lea⁴⁶.

461. **653** - *Toletanum IX*, sinod întrunit în luna decembrie și încheiat în cursul lunii ianuarie, a anului următor, la care a luat parte și regele *Receswinthus*, al goșilor, făcând o mărturisire de credință, conformându-se astfel unei hotărâri mai vechi, luate în cadrul unui alt sinod, ținut tot la Toledo. El a primit, ca ortodoxe, hotărârile primelor patru sinoade ecumenice. Sunt menționați și episcopii participanți⁴⁷.

462. **655** - *Toletanum X*, sinod întrunit la 2 noiembrie, la care au participat 45. Numai Filip I a fost înhumat la Saint Benoit sur Loire, ceilalți monarhi francezi fiind înhumați la Saint Denis, la 13 km nord de Paris. Menționăm că în timpul revoluției franceze(1789) toate mormintele regale au fost profanate.

46. *Trésor d'histoire...*, col. 1262; *Sacrosancta Concilia...*, vol VI, col. 387-393.

47. *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 394 - 415.

48. *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 443 - 450.

49. *Ibidem*, col. 450-472.

50. *Ibidem*, col. 472-486. Menționăm faptul că în *Trésor d'histoire...*, col. 1262, sinodul este datat diferit, adică anul 660, deși în *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 486, este trecută o notă, prin care se relatează că, după unii, sinodul a avut loc în anul 900.

51. *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 487.

ticipat 16 episcopi, dând 17 canoane, în bună parte pentru a preveni abuzurile episcopilor comise în administrarea bunurilor bisericești. Sinodul s-a ținut în cel de al VII-lea an al domniei regelui Receswinthus, și în timpul pontificatului papei Eugeniu I⁴⁸.

463. **656** - *Toletanum XI*, sinod întrunit în cel de al VIII-lea an al domniei lui Receswinthus, la care au participat un număr de 20 de episcopi, care au dat 7 canoane. Președinția sinodului a fost asigurată de episcopul Eugenius de Toledo, iar problemele abordate au fost multiple: disputele dogmatice dintre Sf. Maxim Mărturisitorul și Teodosie Episcopul Cezareii Bitiniei, situația episcopului Potamius ș.a.⁴⁹.

464. **658** - *Namnetense*, sinod întrunit la Nants, sub președinția episcopului Nivardus de Reims, cu scopul de a analiza situația monahismului din regiune⁵⁰. Sinodul a dat 20 de canoane.

465. **658** - *Parisiensis*, sinod întrunit în luna iulie, în anul al XV-lea al domniei regelui Clodovec al II-lea, sub președinția episcopului Landeric al Parisului, având aceeași ordine de zi ca și cel de la Nants. Aici, în schimb, abația de la Saint-Denis a primit unele privilegii, față de celelalte mănăstiri⁵¹.

466. **659** - *Clipiaccensis*, sinod întrunit pentru a întări privilegiile acordate abatei de Saint-Denis, de către regele Clodovec al II-lea, în cel de al XVI-lea an al domniei, luna iulie, ziua 10.

467. **659** - *Mansolacense*, sinod întrunit la Malay-le-Roi, pe râul Vanne, la o leghe de Sena, sub președinția arhiepiscopului locului, Emmon. Importantă este precizarea ce însoțește actele acestui sinod: *Actum Mansolaco, in curte Dominica, anno tertio Domini nostri Chlotarii*⁵².

468. **664** - *Pharense*, sinod ținut în Anglia, unde problema pascală încă nu era rezolvată. Existau două tradiții, una a Angliei, care urma regula Romei și cealaltă a Scoției, care se îndepărtase de Roma, pentru că dorea să se îndepărteze de Anglia. Practica scoțiană a fost criticată, atât de, abatele primei mănăstiri din Anglia, cât și de episcopul Colmannus și preotul Wilfridus, în ciuda prezenței fiului regelui scoțian, pe nume Alfred. S-au dezbătut și

52. *Trésor d'histoire...* col. 1262.

53. *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 534.

54. *Ibidem*, col. 535.

55. *Trésor d'histoire...*, col. 1262.

56. *Ibidem; Sacrosancta Concilia...* vol. VI, col. 535-539.

57. *Ibidem*, vol. VI, col. 539-556.

58. *Ibidem*, col. 556-561.

alte probleme și au fost luate unele măsuri disciplinare pentru cler.

469. **666** - *Emeritense*, sinod întrunit la 6 noiembrie, în localitatea Merida din Spania, la care au participat 12 episcopi, sub președinția mitropolitului Proficius și care a dat 23 de canoane. Era cel de al XVIII-lea an al domniei regelui Receswinthus și cel de al 704-lea al erei spaniole.

470. **667** - *Cretense*, sonod ținut în insula Creta, sub președinția arhiepiscopului insulei, Pavel, pentru a cerceta situația episcopului Ioan de Lappa. Cum Ioan a fost condamnat și depus, el a făcut apel la episcopul Romei pentru clemență. Arhiepiscopul Cretei a socotit gestul ca o jignire adusă demnității sale și ca un act de revoltă al celui condamnat. Închis, Ioan de Lappa a reușit să scape și a fugit la Roma.

471. **667** - *Romanum*, sinod întrunit la Roma, la 19 decembrie, de papa Vitalian, pentru a analiza cererea episcopului Ioan de Lappa. Aducându-li-se la cunoștință procedura arhiepiscopului Cretei, față de ierarhul de Lappa, sinodaliile au absolvit pe cel depus de orice vină și au condamnat procedura cretanului.

472. **669** - *Senonensis*, sinod în care 30 de episcopi, în timpul domniei regelui Clotar al III-lea, au confirmat privilegiul de imunitate mănăstirii „*S. Petri Vivi*”⁵³.

473. **670** - *Augustodunense*, sinod ținut la Cressy sau Crecy, în regiunea Pontieu, din Franța, un sinod diecezan, care a fost convocat și prezidat de episcopul de Autun, Leodegario. S-au dat 6 canoane cu conținut disciplinar⁵⁴.

474. **670** - *Burdigalense*, sinod întrunit la Bordeaux, în prezența contelui Loup, și cu participarea mitropoliților de Bourges, Bordeaux și Eause, sistați de coprovincialii lor. Pe ordinea de zi au fost două probleme, extrem de importante: restabilirea păcii în regat și reforma disciplinară. Era primul an al domniei regelui Childeric asupra întregii Franțe, căci sinodul a fost convocat din ordinul său, pentru stabilitatea regatului. Ducele Loup, în prezența căruia s-a ținut sinodul, era de fapt un nobil, trimis pentru a obține recunoașterea noului rege, Childeric, în locul celui pe care tocmai îl detronase, Thierry al III-lea⁵⁵.

475. **673** - *Herfordiense*, sinod ținut la Herford, la 24 septembrie, în Anglia, în cel de al III-lea an al domniei regelui Egfrid, care a abordat vechea problemă pascală. Sinodul a fost prezidat de arhiepiscopul de Canterbury,

59. Este curios faptul că în *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 576, se amintește numai de faptul că sinodul a combătut erezia monotelită, trecându-se sub tăcere purtarea regelui și uciderea episcopului Leodegario.

Teodor, care a și propus *zece articole extrase din canoane*. Primul articol privea modul seării Paștelui și era extras din hotărârile primului Sinod Ecumenic. Astfel, în urma acestui sinod, s-a stabilit și s-a acceptat de toți creștinii insulari să se serbeze Paștele la aceeași dată, adică în prima duminică, după 14 a lunii (aprilie s.n.)⁵⁶.

476. **675** - *Toletanum XII*, sinod întrunit la Toledo, în biserica Sf. Maria, în cel de al IV-lea an al domniei regelui Uambanus (Wambae Gothorum regis), în 7 noiembrie, în prezența a 19 episcopi, pentru a analiza o problemă de doctrină a Bisericii Apusene, anume cea a penitenței. S-a hotărât, acum, să se încerce îndreptarea păcătoșilor în mod public, făcându-se un fel de arondare a acestora⁵⁷.

477. **675** - *Bracarense III*, sinod întrunit la Bracara, în care cei 8 episcopi au dat 9 canoane, cu caracter disciplinar⁵⁸.

478. **677** - *Marlacense*, sinod întrunit în Morlay, provincia Toul, în vecinătatea Parisului, în luna septembrie, la cererea regelui Thierry, pentru a analiza situația episcopului de Embrun. Au participat ierarhii din regiunea Bourgogne și Neustrie și au depus pe episcopul Chramlin, care *cotropise scaunul episcopal de Embrun*. Nu știm dacă nu cumva era o poliță pe care Thierry voia să o plătească pentru pierderea unor provincii, în favoarea lui Childeric, pierdere recunoscută de sinodul din 670, de la Bordeaux.

479. **678** - *Gallicarum*, sinod întrunit în Galia, la cererea aceluiași rege Thierry, pentru a cerceta implicarea episcopului Leodegario de Autun, în uciderea regelui Childeric al II-lea. Zadarnice au fost dezvinovățirile episcopului de Autun, căci regele a insistat și Leodegario a fost declarat vinovat, depus din treaptă și predat contelui palatului regal, pentru a fi executat. Sentința a fost dusă la îndeplinire⁵⁹. Sinodalii au condamnat și erezia monotelită, care amenința din ce în ce mai mult Biserica.

480. **679** - *Mediolanense*, sinod întrunit sub președinția arhiepiscopului Mensurius, al Milanului, la începutul anului, pentru a condamna erezia monotelită. Participant la acest sinod, Petre Damian, viitor episcop de

60. Sinodul nu este menționat decât în *Trésor d'histoire...*, col. 1263.

61. *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 584.

62. A se vedea pe larg în *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 586-1219.

63. *Ibidem*, vol. VI, col. 1221-1238.

64. *Trésor d'histoire...*, vol. 1263.

65. *Ibidem*.

66. Expresia ne face să credem că sinodul a avut loc la Roma, deși nu excludem și altă

Pavia, a compus o *Scrisoare sinodală*, pe care a trimis-o împăratului de la Constantinopol, și în care susținea și explica existența celor două voințe și celor două lucrări în persoana lui Iisus Hristos.

481. **679** - *Gallicarum*, sinod ținut la începutul anului, cu scopul de a se pronunța împotriva monotelismului.

482. **679** - *Romanum*, sinod întrunit în cursul lunii octombrie, pentru a analiza situația lui Wilfrid, arhiepiscopul de York, îndepărtat de pe scaunul său de regele Egfrid și Teodor, arhiepiscop de Canterbury. Sinodaliile au reabilitat pe arhiepiscop și au condamnat actele de *autoritate* ale suveranului englez și ale episcopului de Canterbury⁶⁰.

483. **680** - *Romanum*, sinod întrunit sub președinția papei Agaton (677-682), în biserica *Constantiniana*, la 27 martie, pentru a primi delegația constantinopolitană, ce aducea invitația pentru scaunul roman de a participa la un sinod ecumenic. Papa și sinodaliile au primit invitația cu precizarea că în Hristos sunt două voințe și două lucrări.

484. **680** - *Romanum*, sinod ținut în vara aceluiași an, la care au participat 125 de episcopi, care „*orthodoxam fidem confirmarunt, monothelitarum haeresim condemnarunt, atque legationem CP. Ad synodum oecumenicam decreverunt*”⁶¹.

485. **680** - *Anglicarum*, sinod întrunit la 17 septembrie, sub conducerea arhiepiscopului de Canterbury, Teodor, pentru a se pronunța împotriva monotelismului.

486. **680-681** - *Constantinopolitanum - al VI-lea Sinod Ecumenic, deschis la 7 octombrie 680 și închis la 16 septembrie 681, care a condamnat definitiv erezia monotelită și a restabilit dreapta credință, adică în Hristos sunt două voințe și două lucrări sau energii, corespunzătoare celor două două firi, neamestecate și neschimbate, neîmpărțite și nedespărțite, precum și neopuse una alteia, cea omenească urmând întru totul voinței și lucrării celei divine*. Sinodul a fost convocat de împăratul Constantin al IV-lea (668-685), zis și Pogonatul (Bărbosul), patriarh ecumenic fiind Gheorghe (679-686). Papa Agaton și-a trimis ca delegați pe episcopii Abundanțiu de Paterno, Ioan de Reggio și Ioan de Porto. A mai participat patriarhul Macarie al Antiohiei, iar scaunele de Alexandria și Ierusalim, fiind sub ocupație

variantă, deoarece expresia este: *synodum in quadam Villa regia*.

67. *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 1286.

islamico-arabă, au fost reprezentate de preoții Petru, respectiv Gheorghe⁶². S-au ținut 18 sesiuni sau ședințe plenare.

487. **681** - *Toletanum XIII*, sinod ce s-a ținut între 9 ianuarie și 8 februarie, sub președinția arhiepiscopului Julian de Toledo, la care au participat un număr de 35 de peiscopi. Sinodalii au luat act și de renunțarea lui Uambanus la tron și alegerea lui Ervigium, eveniment ce se petrecuse *duminică 14 octombrie, anul precedent*⁶³.

488. **682** - *Rotomagense*, sinod ținut la Rouen, sub președinția lui Ansbert și la care au participat 16 episcopi. Autorul vieții lui Ansbert, vorbind și despre acest sinod, face mențiunea că a acordat unele privilegii abației Fontenelle⁶⁴.

489. **683** - *Toletanum XIV*, sinod întrunit între 4 și 7 noiembrie, la care cei 48 de episcopi au dat 13 canoane, cu diverse prevederi liturgice, dogmatice și canonice. Președinția a avut-o același arhiepiscop de Toledo, Julian.

490. **684** - *Toletanum XV*, sinod întrunit în cel de-al V-lea an al domniei regelui Ervigius, prezidat de arhiepiscopul Julian, cu scopul de a cerceta și recepta hotărârile celui de al VI-lea Sinod Ecumenic. Sinodul s-a ținut între 14-20 noiembrie, a acceptat hotărârile luate la Constantinopol și le-a întărit cu putere de lege pentru toată Spania și Galia gotică⁶⁵.

491. **685** - *Villa regias*⁶⁶, sinod convocat pentru analizarea cazului episcopului Leodegario și în care un rol deosebit l-a jucat Dido, titular al eparhiei Cabilonense. Analizându-i-se viața și pătimirile, Leodegario a fost trecut în rândul sfinților⁶⁷.

492. **687** - *Manaschiertense*, în Armenia, sinod întrunit pentru a dezbate o problemă administrativă, anume pentru a stabili geografia unei eparhii, dar și pentru o problemă dogmatică, legată de Euharistie. Problema administrativă a fost rezolvată de patriarhul Ioan de Ozina și privea eparhia Hircania, iar cea dogmatică punea în discuție posibilitatea înlocuirii vinului, la Sf. Împărtășanie cu apă. Practica folosită de acefali, a fost aprobată și de armeni. Au fost autorizate și alte schimbări disciplinare, în practica Bisericii

68. Sinodul nu este menționat în *Sacrosancta Concilia*.

69. *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 1295 ș.u.

70. A se vedea pe larg în *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 1311-1326.

71. Pr. prof. Ioan Rămureanu, pr. prof. Milan Šesan, pr. prof. Teodor Bodogae, *op. cit.*, vol. I, p. 289.

72. *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 1326-1352.

73. *Ibidem*, col. 1352-1359.

74. *Ibidem*, col. 1360-1374.

din Armenia⁶⁸.

493. **688** - *Toletanum XVI*, sinod întrunit la 5 mai, în primul an al domniei regelui *Egicanis Gothorum*, care era al 726-lea al erei spaniole, prezidat de Julian, arhiepiscop de Toledo. Lucrările s-au desfășurat în biserica Sf. Ap. Petru și Pavel, au fost prezenți 61 de episcopi și au dezbătut și explicat câteva *propoziții* pe care le semnalase și papei Benedict II (682-683). Hotărârile sinodului au fost confirmate de un edict regal.

494. **688** - *Conventus in Palatio Theodorici Franc. Regis*, în care episcopii au fost concocați pentru a lua parte la cinstirea, în mod public, a moștelor Sf. Leodegario. În fruntea ierarhilor era episcopul Ansoald de Pictavium⁶⁹.

495. **691** - *Cesaraugustanum III*, sinod întrunit la Saragosa, la 1 noiembrie, pentru a lua unele hotărâri legate de disciplină. S-au dat 5 canoane, în acest sens. Actele sunt datate și după era spaniolă, anul 729, cel de al IV-lea al regelui *Egica*.

496. **691-692** - *Constantinopolitanum*, sinod întrunit în sala boltită a palatului imperial, numit pentru aceasta și *al doilea Sinod Trulan*. A mai fost numit și *Sinodul Quinisext* sau al *Cinci-Șaselea Ecumenic*, deoarece a fost o completare a sinoadelor de la 553 și 680-681, care nu dăduse nici un canon. Cei 240 de participanți la lucrări au luat unele măsuri disciplinare și cu conținut moral, consemnate în cele 102 canoane. Sinodul a întărit hotărârile dogmatice și canoanele apostolice și ale celor șase sinoade ecumenice de până atunci, ale unor sinoade locale și ale câtorva Sf. Părinți bisericești⁷⁰, în număr total de 660⁷¹. Tot atunci s-a recunoscut egalitatea scaunelor episcopale de Roma și Constantinopol; s-a oprit pictarea Mântuitorului sub chip de miel; s-a condamnat celibatul clerului, admis în Biserica romană, precum și practica apuseană de a mânca brânză, lapte și ouă în Postul cel Mare, au fost sancționate alte multe inovații existente în Biserica de Apus.

497. **692** - *Britanicum*, sinod la care a luat parte *întreaga Britanie sau Anglie*, după cuvântul lui Beda, convocarea făcând-o regele Ina, cu scopul de a uniformiza cultul, practicile liturgice între scoțieni și britanici, între

75. *Trésor d'histoire...*, col. 1263.

76. *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 1374-1376.

77. *Ibidem*, col. 1377-1379.

78. *Ibidem*, col 1379; *Trésor d'histoire...*, col. 1263-1264.

79. Pr. Eugen Drăgoi, *op. cit.*, p. 122.

80. *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 1380-1381.

saxoni și bretoni. Deși sunt cunoscute eforturile făcute până atunci, încă mai erau deosebiri, între cele două etnii, chiar în ce privește data și felul în care era serbat Paștele.

498. **693** - *Toletanum XVII*, sinod întrunit la 9 mai, în cel de al VI-lea an al domniei regelui Egica, la care au participat 59 de episcopi, 5 stareți, 3 deputați (mireni), delegați ai unor episcopi, sub președinția mitropolitului Felix de Toledo. Sinodalii erau chemați să ia unele măsuri disciplinare și să judece situația unui ierarh, Sisbert de Toledo, care participase la o conspirație organizată împotriva regelui. La sinod a participat și regele, însoțit de 16 conți. S-au dat 10 canoane cu conținut disciplinar, iar Sisbert a fost depus⁷².

499. **694** - *Bacanceldense*, sinod ținut la Bacanceld, în Anglia, sub președinția arhiepiscopului Berthwaldo de Canterbury, la care au participat stareții și starețele, preoții și diaconii, din eparhiile britanice. La lucrări a luat parte și *regele de Kent* și s-au discutat probleme liturgice și de disciplină⁷³.

500. **694** - *Toletanum XVIII*, sinod întrunit la 9 noiembrie, în biserica Sf. Leocadius, aflată într-o suburbie a orașului Toledo, în cel de al VII-lea an al domniei regelui Egica. După citirea *tomus-ului regal*, adresat sinodalilor și după expunerea credinței ortodoxe, sinodalii au luat unele hotărâri cultice și disciplinare, consemnate în cele 23 de canoane⁷⁴.

501. **697** - *Trajectense*, sinod întrunit la Utrecht, cu prezența unor figuri remarcabile ale Bisericii Apusene, precum Winfrid, Bonifaciu ș.a., sub președinția lui Wilebord. Problema principală, care s-a dezbătut a fost *misiunea Bisericii*. Este cunoscut faptul că erau încă enclave păgâne în Europa, de aceea sinodalii au stabilit modul în care Biserica trebuie să se implice în acțiunea de încreștinare a păgânilor. Astfel, s-a hotărât că fiecare ierarh are îndatorirea să trimită misionari în provinciile vecine eparhiei lui⁷⁵.

502. **697** - *Ultrasectense*, sinod întrunit în vechiul Rheni, prezidat de Willibrordo și Swiberto, pentru rezolvarea unor probleme de disciplină⁷⁶.

503. **697** - *Bergamstedense*, sinod întrunit la Bergamsted, în Anglia, prezidat de Britouald, arhiepiscop de Canterbury, la care au participat, pe lângă alții, episcopul de Rochestre și regele Withred. S-au discutat probleme disciplinare, precum: *în ce mod sunt pedepsite înjuriile aduse instituțiilor*

81. *Sacrosancta Concilia*..., vol. VI, col. 1381-1385.

82. *Ibidem*, col. 1393.

83. *Ibidem*, col. 1389.

84. *Ibidem*, col. 1399.

*sacre; pot fi compensate unele ofense etc., etc.*⁷⁷. S-au dat 28 de canoane, care pot fi considerate legi, și pentru faptul că ele au fost aprobate atât de ierarhi cât și de rege. Se întrevedea o cooperare a puterii spirituale cu cea temporală, de genul simfoniei de la Bizanț. Cele două puteri își dădeau mâna acum și, cel care greșea, pe lângă pedepsele spirituale, era amendat și pedepsit și de puterea seculară⁷⁸.

504. **697** - *Taranensis*, sinod întrunit în Irlanda, pentru a discuta situația copiilor și a femeilor, expuși pustiirilor generate de războaie. Urmare a intervenției abatelui mănăstirii Sf. Iona (Hy), s-a adoptat o lege, impusă ulterior și puterii seculare, prin care se interzicea luarea copiilor și a femeilor ca prizonieri de război⁷⁹.

505. **698** - *Aquileense*, sinod convocat și prezidat de patriarhul Petru de Aquileea, la care au participat episcopii din jurisdicția sa canonică. Este cunoscută disputa dintre scaunul roman și cel de Aquileea, care dura din timpul papei Pelagiu I (556-561), generată de puncte deosebite față de cele *Trei Capitole* - condamnate de Sinodul al V-lea Ecumenic (Constantinopol - 553). Atunci, între cele două scaune episcopale s-a produs schisma, ce a durat aproape un secol și jumătate. Acum, patriarhul Petru de Aquileea cerea papei Sergiu (687-701) împăcarea⁸⁰.

506. **700** - *Wormatiense*, sinod întrunit la Worms, pentru reglementarea unor probleme de disciplină. S-au dat, în acest sens, un număr de 12 canoane.

507. **701** - *Angliae*, sinod convocat de regele Alfred și întrunit sub președinția arhiepiscopului Britouald de Canterbury, pentru a analiza două scrisori: a arhiepiscopului Teodor către regele Mercior și a lui Wilfrid, fost arhiepiscop de York, către papa Ioan VI (701-705)⁸¹.

508. **701** - *Toletanum XIX*, sinod întrunit în ultimul an de domnie al regelui Vitiza, fiul lui Egica. Sinodul și-a desfășurat lucrările în biserica Sf. Petru, sub președinția arhiepiscopului de Toledo, Gunderico. Din nefericire actele sinodului s-au pierdut.

509. **703** - *Nesterfieldense*, sinod întrunit la Nesterfield, în Anglia, pentru a analiza solicitarea de clemență, pe care fostul arhiepiscop de York, Wilfrid, o făcuse către scaunul roman.

85. *Ibidem*, col. 1401-1402.

86. *Ibidem*, col. 1407.

87. *Ibidem*, col. 1421.

88. *Ibidem*, col. 1452.

89. *Ibidem*, col. 1454.

90. *Ibidem*, col. 1459.

510. **704** - *Romanum*, sinod provocat de cererea lui Wilfrid de a fi judecată depunerea sa, din scaunul de arhiepiscop de York, pe care o socotea un abuz. Papa Ioan VI (701-705) a cercetat împrejurările și l-a găsit pe arhiepiscop nevinovat, de aceea l-a reșezat în demnitatea sa, trimițându-l în Anglia. Tot acum au fost aprobate și hotărârile Sinodului Quinisext, la cererea împăratului bizantin Justinian II (685-695; 705-711).

511. **705** - *Niddanum*, după localitatea aflată aproape de râul Nid, din Anglia, sinod convocat la cererea scaunului roman, pentru a lua act de noul statut al arhiepiscopului Wilfrid de York. Episcopatul englez s-a împăcat cu Wilfrid, care a condus eparhia de York până la moartea sa, survenită la 24 aprilie 709. ***În același an a mai avut loc un sinod în Anglia, convocat de regele Ina, când s-a consumat un act dureros pentru episcopatul saxon, anume divizarea sa***⁸².

512. **705** - *Merciana*, sinod întrunit în Anglia pentru a analiza erorile doctrinare, existente în Biserica britanicilor. Atunci, starețul mănăstirii Maild a scris o lucrare împotriva tuturor acestor greșeli și, în special, a celor legate de data și modul serbării Paștelui⁸³.

513. **708** - *In Britania sinodus Anglosaxorum*, în timpul aceluiași rege Ina, cu scopul de a lua unele decizii legate de viața monahală⁸⁴.

514. **709** - *Alnensis*, sinod întrunit în Anglia, sub președinția arhiepiscopului de Canterbury, Britoualde, și cu prezența lui Wilfrid, pentru a întări unele donații făcute mănăstirii *Eveshamensi*. Faptul că a fost prezent și arhiepiscopul de York ne obligă să plasăm sinodul înainte de 24 mai, când acesta a trecut la cele veșnice.

515. **712** - *Constantinopolitanum*, sinod prezidat de patriarhul Ioan VI (712-715), împreună cu monoteiții și sub auspiciile împăratului eretic Filipikos Bardas (712-713), pentru a contesta hotărârile luate la cel de al VI-lea Sinod Ecumenic⁸⁵. Sunt reținute blasfemiile diaconului Agaton, la adresa hotărârilor din 680-681 și gestul nepiosului împărat, care a dat ordin să fie arse actele sinodului ecumenic. S-a păstrat și o scrisoare a patriarhului Ioan al VI-lea către papa Constantin, prin care se scuza de comportarea lui Filipikos Bardas⁸⁶.

516. **712** - *Londinense*, sinod la care au fost invitați toți episcopii din

91. *Ibidem*, col. 1461.

92. De altfel, Leon Isaurul se socotea un *pontifex maximus*, și urmărea, o dată cu înălțurarea icoanelor, și o reformă a Bisericii, fiind direct influențat de episcopatul isaurian.

regatele britanice, la invitația regelui Ina, pentru a se ajunge la o înțelegere în privința căsătoriilor dintre anglosaxoni, britanici și scoțieni⁸⁷.

517. **715** - *Constantinopolitanum*, sinod întrunit în luna august, la care a luat parte și delegatul papal, preotul Mihael, și la care, cu asentimentul clerului, senatului și poporului, mitropolitul de Cyzic, Gherman a fost transferat pe scaunul de patriarh ecumenic.

518. **715** - *Constantinopolitanum*, sinod întrunit la puțin timp după alegerea sa ca patriarh, de Gherman, pentru a anula hotărârile luate în 712, și a reabilita învățătura ortodoxă, statornicită la Sinodul al VI-lea Ecumenic. Monotelismul a fost definitiv condamnat.

519. **719** - *Tragectense*, sinod care a avut loc în Bavaria și a fost convocat pentru probleme misionare „*de transmittendis evangelii praedicatoribus in Paganorum provincias*”⁸⁸. Papa Grigorie al II-lea (715-731) și-a trimis aici trei delegați: episcopul Martinian, preotul Grigorie și subdiaconul Dorothei. Un rol deosebit l-a avut aici Sf. Bonifatie.

520. **721** - *Romanum*, sinod întrunit la 5 aprilie, prezidat de papa Grigorie al II-lea și la care au participat 32 de episcopi, 14 preoți și 4 diaconi. S-au discutat probleme de disciplină bisericească și, în special, legate de viața creștină de familie. Sinodul era chemat să se pronunțe împotriva căsătoriilor nelegitime - *adversus illicita conjugia*⁸⁹. Faptul că actele sinodale pomenesc și pe împăratul bizantin, Leon III Isaurul, este o dovadă în plus a conștiinței unității creștine, încă vii în secolul al VIII-lea. Hotărârile sinodului au fost semnate de toți participanții.

521. **724** - *Romanum II*, sinod convocat de papa Grigorie al II-lea, în cauza lui Corban, referitor la misiunea episcopatului, vis-à-vis de evanghelizarea păgânilor⁹⁰.

522. **726** - *Constantinopolitana synodus*, convocat de Leon al III-lea Isaurul, pentru a condamna folosirea sfintelor icoane în cult⁹¹. Nu s-a luat nici o hotărâre dar comportamentul împăratului a fost constant iconoclast. Deși nu avea un temei legal, Leon a început să persecute pe iconoduli și să

93. Leon își asociase la tron pe primul său fiu.

94. *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 1485.

95. *Ibidem*, col. 1532.

96. Sf. Bonifatie era călugăr anglo-saxon și evanghelizase Germania. A avut un rol important în reorganizarea clerului francez, și cu ajutorul regelui Carol Martel.

97. *Sacrosancta Concilia*, vol. VI, col. 1533-1544.

lupte împotriva folosirii icoanelor, în viața publică, în biserică și chiar viața personală.

523. **726** - *Romanum III*, sinod convocat de papa Grigorie al II-lea, ca răspuns la măsurile luate de împăratul Leon al III-lea Isaurul⁹² împotriva icoanelor. Sinodalii au condamnat pe împărat, iconoclasmul și alte erezii și au confirmat folosirea sfintelor icoane - *ususque sacrarum imaginum confirmatus*.

524. **726** - *Hyerosolimitana synodus*, prezidat de patriarhul Teodor, al Cetății Sfinte, cu scopul de a lua atitudine împotriva comportamentului bazileului de la Constantinopol. Erezia iconoclastă a fost combătută și condamnată.

525. **730** - *Constantinopolitanum*, sinod convocat la 7 ianuarie, de împăratul iconoclast, pentru a da un decret oficial împotriva icoanelor. Dorind să obțină aprobarea patriarhului ecumenic, Sf. Gherman, împăratul s-a lovit de refuzul acestuia, care a fost umilit, schingiuit, învinuit de crimă de les-majestate și depus din scaun. Câteva zile mai târziu (22 ianuarie) a fost înlocuit cu ucenicul și singhelul patriarhului, anume Anastasie care, râvnind cea mai înaltă demnitate eclezială, nu a ezitat să-și acuze părintele duhovnicesc.

526. **731** - *Roamnum I*, sinod convocat de papa Grigorie al III-lea (731-741), pentru a analiza situația apocrisiarhului său de la Constantinopol, preotul Grigorie. Însărcinat să transmită împăraților Leon și Constantin⁹³ o *Scrisoare papală*, pentru a-i îndruma să înceteze lupta împotriva icoanelor, preotul Grigorie s-a temut și s-a întors la Roma, fără să-și îndeplinească misiunea. De altfel, Leon al III-lea dezlănțuise o cruntă persecuție, atât împotriva icoanelor cât și împotriva iconodulilor, adică a celor ce cinsteau icoanele. Mulți creștini au plătit curajul de a cinsti icoanele cu viața, căci cine se opunea edictului imperial era ars de viu, sau i se tăia o mână, un picior etc. Epoca persecuțiilor reînvia! Papa a condamnat această atitudine a împăratului împotriva icoanelor și iconodulilor, deși pentru Apus icoanele bisericesti aveau mai mult o utilizare estetică și pedagogică, decât sacră.

98. *Ibidem*, col. 1555-1564.

99. Este vorba de conducătorul regatului anglo-saxon Mercia.

100. Este actualul Canterbury.

101. S-au discutat probleme precum: îndreptarea păcătoșilor, libertate și păcat, dialogul cu instituțiile ecleziastice, preoția sacramentală etc.

Astăzi, cred că Apusul descoperă *taina icoanei*. Ori, preotul Grigorie, temându-se de atitudinea împăratului, nu și-a dus la capăt misiunea. Și papa dorea să-l depună, dar sinodali i-au implorat să-l ierte, în schimbul unui canon de penitență și reluării misiunii la Constantinopol. Papa s-a învoit, Grigorie a plecat iarăși la Constantinopol, unde a fost sechestrat și arestat de ofițerii imperiali.

527. **732** - *Romanum II*, sinod la care au luat parte 93 de episcopi, în aceeași problemă iconoclastă. Participanții au confirmat vechea tradiție a folosirii icoanelor⁹⁴.

528. **742** - *Cloveshoense*, sinod convocat de unul dintre regii britanici, Aethelbald și prezidat de arhiepiscopul Doroberniei, Cuthberro, cu scopul de a hotărî asupra *libertății bisericesti*⁹⁵.

529. **742** - *Germanicum*, sinod întrunit în 5 mai, la Ratisbona sau Augusta Vindelicorum, în timpul domniei lui Carloman cel Mare, și sub președinția lui Bonifatie⁹⁶, cu scopul de a lua unele măsuri organizatorice bisericesti. S-au dat 16 canoane. Este primul sinod din Franța și Germania care-i datat de la *Nașterea Domnului*.

530. **743** - *Romanum I*, sinod convocat de papa Zaharia (741-752), tot în problema iconoclastă. Importanța sinodului constă în modul de datare. Astfel, se precizează că sinodul s-a întrunit în *anno III regis Artabasdi, & Liutprandi XXXII*, ceea ce înseamnă că este primul sinod care-și datează actele după regii lombarzi - Liutprand, dar și după uzurpatorul tronului - Artabasde, pe care Roma îl recunoștea totuși ca legitim, în locul lui Copronim.

531. **743** - *Liptinense*, sinod întrunit în localitatea Liptines, astăzi Lestines sau Les Estines, convocat de același Carloman și prezidat de Sf. Bonifatie, cu scopul de a lua unele măsuri împotriva unor superstiții, a pronunțării numelui necuratului, a căsătoriilor nelegitime, a cinstirii duminicii și nu a sabatului etc.⁹⁷.

532. **744** - *Suessionense*, sinod ținut în Franța, la Soissons, la 2 martie, cu participarea a 23 de episcopi, care au dat 10 canoane. Important, și aici, este modul de datare a actelor sinodale: *anno DCCXLIV ab Incarnatione*

102. *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 1564-1611.

103. În *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 1656, este datat 752, pe când în *Trésor d'histoire...*, col. 1265, este datat 753.

104. *Trésor d'histoire*, col. 1265.

Christi, sub die VI Nonas Martii. Luna XIV in anno II Childerici Regis Francorum. Se poate constata că sinodalii începeau anul la 1 martie, urmând obiceiul împământenit de merovingieni.

533. **745** - *Germanicum III*, sinod întrunit pentru a analiza situația delicată a unui episcop și a combate unele erezii. A fost convocat de regele Carloman și prezidat de Sf. Bonifatie, cu scopul de a decide asupra episcopului de Mayence, Gervilio, care făcuse o crimă. Sinodalii au hotărât depunerea lui, condamnând totodată ca eretici pe *Adelbertus și Clemens*.

534. **745** - *Roamnum II*, sinod convocat de papa Zaharia (741-752) și ținut în 25 octombrie în palatul Lateran, la care au participat 7 episcopi și tot clerul din Roma, pentru a analiza situația celor doi condamnați de sinodul *Germanicum III*, anume Adalbertus și Clemens. Cercetând viața și scrierile celor doi ierarhi, sinodalii au confirmat hotărârea luată de Sf. Bonifatie⁹⁸.

535. **747** - *Germanicum*, sinod întrunit la cererea regelui Carloman, către jumătatea lunii ianuarie, prezidat de Sf. Bonifatie, cu scopul de a analiza viața și doctrina Bisericii dar și pentru a comunica retragerea de pe tron a regelui. Au fost primite primele patru sinoade ecumenice.

536. **745** - *Cloveshoviense I*, sinod întrunit la Cliffe sau Cloveshou, la începutul lunii septembrie, la care au luat parte 12 episcopi, mai mulți preoți și monahi. La lucrări a fost prezent și regele Ethelbald, *rege Merciorum*, care domnea de 32 de ani⁹⁹. Președinția întrunirii a fost asigurată de Cuthbert, *Doroberniensi archiepiscopo*¹⁰⁰, și a fost mai întâi citită epistola Sf. Bonifatie, după care s-au dezbătut probleme de disciplină, liturgice și dogmatice¹⁰¹, dându-se 30 de canoane¹⁰².

537. **752** sau **753** - *Moguntium*, sinod întrunit la Mayence, la care Sf. Bonifatie l-a hirotonit pe Lull episcop de Mayence și a confirmat în demnitățile lor alți episcopi și abați.

538. **753** - *Vermeriense*¹⁰³, sinod întrunit pentru a discuta probleme canonice și disciplinare ale Bisericii. A fost prezent și regele Pepin cel Scurt (741-768). S-au dat 21 de canoane, care reglementau, în majoritatea

105. Pr. prof. Ioan Rămureanu, pr. prof. Milan Šesan, pr. prof. Teodor Bodogae, *op. cit.*, vol. I, p. 310.

106. *Trésor d'histoire...*, col. 1265.

107. *Trésor d'histoire...*, col. 1265; *Sacrosancta Concilia*, vol. VI, col.1689-1698.

108. *Sacrosancta Concilia*, vol. VI, col.1700.

109. *Ibidem*, col. 1700-1702.

110. *Ibidem*, col. 1703.

cazurilor, probleme legate de mariaj.

539. **753** - *Metense*, sinod întrunit la Metz, la care au participat și delegați ai regelui Pepin, statornicind 8 *reguli* pentru Biserică, din care cinci cu conținut financiar¹⁰⁴.

540. **754** - *Constantinopolitanum*, sinod întrunit în palatul imperial Hieria, de pe țărmul asiatic al Bosforului, la nord de Calcedon, de la 10 februarie și până la 8 august, la cerera împăratului Constantin V Copronimul (741-775). Au participat 338 de episcopi, sub președinția episcopului Teodosie de Efes, scaunul patriarhal fiind vacant. Deși sinodul s-a vrut a fi ecumenic, în realitate a fost un pseudo-sinod, deoarece cei 338 de episcopi au acceptat orbește hotărârile dictate de Teodosie. La 29 august împăratul a promulgat *tomos*-ul, prin care se hotăra ca orice icoană să fie imediat aruncată din biserică. Cine îndrăznea pe viitor să facă o icoană sau să o cinstească, s-o așeze în biserică sau în casă particulară, dacă era episcop, preot ori diacon, urma să fie depus, iar dacă era călugăr sau mirean era antematizat și predat autorităților civile pentru a fi judecat, ca unul ce se declara dușman al tatălui ceresc și al dogmelor sfinte. Împăratul mai dispunea ca și moaștele să fie profanate și arse¹⁰⁵.

541. **755** - *Vernense*, sinod întrunit la 11 iulie, în palatul regal, Ver sau Vero, prezent fiind și regele Pepin cel Scurt, la care s-au dat 25 canoane.

542. **756** - *Anglicanum*, sinod prezidat de Cuthbert, arhiepiscop de Canterbury, pentru a stabili ca dată de cinstire a Sf. Bonifatie, arhiepiscop de Mayence, ziua de 5 iunie¹⁰⁶.

543. **756** - *Compendiense*, sinod mixt, întrunit la 22 iunie, la Compiègne, cu scopul de a lua unele măsuri legate de Taina Căsătoriei. Faptul că au participat clerici și laici, episcopi și nobili, este o dovadă că Biserica suferea de pe urma căsătoriilor nelegitime. Pentru reglementarea situației au fost date 18 canoane.

544. **756** - *Lipitinense*, sinod întrunit pentru a se pronunța în unele

111. Nichita fusese preot la biserica Sf. Apostoli din Constantinopol, și el a urmat în scaun patriarhului Constantin, care fusese cel dintâi ce îndemnase pe credincioși, de pe amvon, cu crucea în mână, să se lepede de cultul icoanelor, iar împăratul Constantin V Copronim, drept recunoștință, l-a exilat, l-a decapitat în circ, iar trupul i-a fost predat medicilor palatului pentru a face cercetări științifice pe el.

112. Este greu de știut care Ștefan a fost, deoarece chiar sursele apusene când îi spun Ștefan al III-lea când al IV-lea. Noi am adoptat poziția oficială a istoriografiei ecleziastice

treburi bisericești precare, și în special cele legate de Biserica locală din Galia, unde se afla localitatea ce-i găzduia pe sinodali.

545. **757** - *Compendiense*, sinod întrunit pentru confirmarea unor privilegii ale abăției de *Gorziensis*, de către episcopul de Metz, dar și pentru a depune un jurământ de vasalitate regelui Pepin, de către ducele de Bavaria, pe nume Tassillon¹⁰⁷.

546. **759** - *Germanicum*, sinod în care abatele Othmar, al mănăstirii Sf. Gall, a fost condamnat pe nedrept¹⁰⁸.

547. **761 - 762 - 763 - 764** - *Conventus in: villa Duria, Volvicensis, Nivernensis, Wormatiensis*, întruniri sau sinoade locale, în care un loc important l-a jucat regele Pepin cel Scurt, pentru reglarea unor probleme de disciplină și viață religioasă¹⁰⁹.

548. **765** - *Attinacense*, sinod întrunit la Attigny-sur-Aine, la care au participat 27 de episcopi și 17 stareți sau abați, prezidați fiind de Chrodegand, episcopul de Metz, în timpul domniei aceluiași Pepin cel Scurt.

549. **766** - *Aurelianense*, sinod întrunit la cererea regelui Pepin, cu scopul de a lua unele măsuri de organizare bisericească.

550. **766** - *Hierosolymitanum*, sinod întrunit la Ierusalim sub președinția lui Teodor I, cu scopul de a combate atitudinea curții imperiale față de sfintele icoane. Sinodalii au combătut iconoclasmul și au proclamat valabilitatea cultului icoanelor.

551. **767** - *Bituriacense*, sinod întrunit la Bourgs, la cererea regelui Pepin cel Scurt, pentru diverse probleme regionale religioase¹¹⁰.

552. **767** - *Gentiliacense*, sinod întrunit în împrejurimile Parisului, în localitatea Gentilly, la cererea lui Pepin cel Scurt, la care au luat parte delegați ai papei Pavel I și ai patriarhului iconoclast Nichita I (766-780)¹¹¹. Deși dorința regelui Pepin era de a apropia Apusul de Răsărit, pentru a duce o luptă comună împotriva arabilor, care erau din ce în ce mai amenințători pentru întreaga creștinătate, sinodalii s-au învinuit reciproc. Apusenii le reproșau răsăritenilor atitudinea iconoclastă, iar răsăritenii îi învinuiau pe cei din Apus că au introdus inovații în doctrina Bisericii și în special reproșau

românești, aceea de Ștefan al IV-lea, spre a-l deosebi de Ștefan al III-lea (752-757). În *sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 1704, este trecut *Stephanus III aliis IV*.

113. *Trésor d'histoire...*, col. 1265.

114. *Sacrosancte Concilia...*, vol. VI, col. 1725.

introducerea adaosului Filioque, în Simbolul de credință.

553. **768** - *Ratisbonense*, sinod întrunit la Ratisbona, cu scopul de a analiza situația unei instituții ce încă mai funcționa în Apus, anume cea a *horepiscopilor*. Deoarece instituția episcopală era funcțională și horepiscopii aveau uneori tendințe cvasiarhieresti, sinodalii au interzis instituția horepiscopilor, care a continuat să funcționeze în Biserica Răsăritului.

554. **769** - *Romanum*, sinod întrunit la Roma, de către papa Ștefan al IV-lea (768-772)¹¹², la care au participat 12 episcopi francezi, mai mulți episcopi din Toscana, Capmania și restul Italiei. Lucrările sinodului s-au desfășurat în biserica Sf. Constantin, și au analizat situația Bisericii, care se confrunta cu probleme de fond: Apusul cunoscuse o uzurpare de putere pontificală, prin antipapii Constantin și Filip (767-769), iar Răsăritul era zdruncinat de certurile iconoclaste. În acest context, sinodalii au condamnat la o *penitență veșnică pe falșii papi, Constantin și Ștefan* și au anatematizat sinodul din anul 754, ținut în palatul imperial, de la Hieria, care oficializa, ca doctrină a Bisericii, iconoclasmul. Importanța acestui sinod rezidă și în forma de datare: *Regnante una et eadem sancta trinitate*¹¹³, fără să facă vreo aluzie la domnia vreunui rege, ceea ce dovedește dorința emancipării Bisericii de sub tutela puterii seculare.

555. **770** - *Wormatiense*, sinod întrunit la Worms, la care au luat parte ierarhi și principii pentru a lua unele hotărâri pentru bunul mers al Bisericii. Ședințele acestui sinod au fost publice¹¹⁴.

556. **771** - *Valentianas*, sinod sau întrunire, fără să știm ce s-a discutat aici. Este doar menționat în *Sacrosancta Concilia*¹¹⁵.

557. **772** - *Wormatiense II*, sinod întrunit la Worms, cu scopul de a sărbători victoria lui Carol cel Mare împotriva saxonilor. Atitudinea papei

115. Col. 1726.

116. În acest sens, a se vedea *Sacrosancta Concilia*, col. 1726-1888, unde s-a păstrat întreaga corespondență a papei cu puterea seculară, atât apuseană cât și răsăriteană, dar și cu noul patriarh de Constantinopol, Tarasie (784-806).

117. *Sacrosancta Concilia*, vol. VI, col. 1794-1799; *Trésor d'histoire...*, col. 1265.

118. *Ibidem*, col. 1799-1818.

119. *Ibidem*, col. 1822.

120. *Trésor d'histoire...*, col. 1265.

121. *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 1861.

122. Izvoarele apusene susțin că sinodul era convocat pentru ziua de 7 august, cf. *Trésor*

Adrian I (772-795) față de regele Carol cel Mare și față de Constantinopol a fost binevoitoare¹¹⁶, cu atât mai mult cu cât atât regele apusean cât și papa doreau formarea unui front comun antiarab.

558. **772** - *Dingolvingense*, sinod întrunit la Dingelfind în Bavaria, în 10 octombrie, din ordinul lui Tasillon, un duce bavarez, pentru reglementarea unor probleme bisericești și civile. Așa se face că au fost date 16 *decrete*, *privind afaceri bisericești și civile*¹¹⁷.

559. **773** - *Genavense*, sinod întrunit în Italia, în Genova, vechea cetate *Iannam*, de la anticul munte *Cinisium Jovisque*, pentru a marca victoriile lui Carol cel Mare împotriva longobarzilor¹¹⁸.

560. **773** sau **774** - *Romanum*, sinod convocat de papa Adrian I, pentru a analiza raportul scaunului roman cu puterea seculară. În acest sens, papa îi trimite lui Carol cel Mare o serie de documente canonice, dintre care amintim: cele *50 de canoane apostolice*; *canoanele date de Sinoadele de la Ancyra, de la Neocezarea, de la Gangra* și altele. În același timp papa Adrian trimitea lui Carol cel Mare o ***Epistolă papală***, prin care ***îi acorda dreptul de a desemna pe pontiful roman și de a investi pe episcopi***. Era un gest pe care aveau să-l regrete urmașii și în special Grigorie al VII-lea (1073-1085).

561. **776** - *Wormatiense III*, sinod întrunit la Worms, pentru a analiza situația creștinilor luați prizonieri de saxoni și de a organiza o expediție împotriva rebelilor saxoni - *adversus rebellantes Saxones*¹¹⁹.

562. **777** - *Paderbornense*, sinod întrunit la Paderborn, pentru a cinsti o dublă victorie împotriva saxonilor: cea armată și cea spirituală căci, în urma înfrângerii suferite din partea armatelor creștine, saxonii au consimțit să îmbrățișeze, în masă, creștinismul, botezându-se. Sinodul de la Paderborn, prin excelență, cinstea botezul saxonilor, în masă. Evenimentele ulterioare aveau să dovedească un lucru previzibil: cei biruiți au primit tutela lui Hristos dar nu și pe cea a creștinilor continentali (germano-francezi).

d'histoire..., col. 1265. Noi am adoptat datarea făcută de manualul de *Istoria Bisericească Universală*, vol. I, București, 1975, p. 312.

123. Și aici istoriografia apuseană susține că lucrările au ținut până la 23 octombrie și nu până la 13 octombrie, așa cum se precizează în același manual de *IBU*, vol. I, p. 312.

124. Apud Pr. prof. Ioan Rămureanu, pr. prof. Milan Šesan, pr. prof. Teodor Bodogae, *op. cit.*, vol. I, p. 313.

125. *Sacrosancta Concilia...*, vol. VI, col. 1828-1839.

126. *Ibidem*, vol. VII, col. 963.

563. **779** - *Duriense*, sau *concilium in villa Duria*, la care au participat atât laici cât și clerici, pentru a analiza probleme *curente* ale Bisericii. S-au dat 24 de canoane și cel mai important este al VII-lea, care prevedea că fiecare credincios trebuia să plătească o dijmă, pentru a primi dezlegarea păcatelor, din partea episcopului. ***Este cea dintâi mențiune a plății unei dijme, de către credinciosul german, față de cler.***

564. **780** - *Paderbornense* sau *Lippiense*, sinod mixt, întrunit la Paderborn sau Lipstadt, în care Carol cel Mare, biruitor asupra saxonilor, a căutat să-și întindă oficial și instituțional jurisdicția asupra lor. În acest sens, el a pus bazele a cinci episcopii în Saxonia, cu scopul de a propovădui și instaura pe deplin creștinismul. Cele cinci eparhii erau: ***Munster, Halberstad, Mindem, Ferden și Paderborn.***

565. **782** - *Coloniense*, sinod întrunit la cererea lui Carol cel Mare, pentru a primi oficial supunerea saxonilor, cu excepția fracțiunii *Witikingi*. Sinodul a fost, și de această dată, mixt.

566. **782** - *Paderbornense*, sinod mixt, întrunit la cererea aceluiași rege, cu scopul de a da o organizare civilă și bisericească *Republicii saxonilor*¹²⁰.

567. **785** - *Paderbornense*, un nou sinod în aceeași problemă a saxonilor, la cererea lui Carol cel Mare. Sinodul a fost mixt și a dat ultimele detalii legate de organizarea civilă și ecleziastică a *Republicii saxonilor*. Acum au fost numiți și episcopii pentru ocuparea scaunelor episcopale, înființate încă din 780.

568. **786** - *Wormatiense*, sinod întrunit pentru a lua act de învingerea principilor britanici de Carol cel Mare și de depunerea jurământului de vasalitate față de noul suveran¹²¹.

569. **786** - *Constantinopolitanum*, sinod convocat pentru 31 iulie¹²², de împărătesa Irina (780-802, cu unele întreruperi, când a domnit efectiv fiul ei, Constantin al VI-lea, 780-797), pentru a pune capăt disputelor iconoclaste. Sinodul s-a deschis, după ce a fost potolită o demonstrație a iconoclaștilor, în ziua de 1 august, în biserica Sf. Apostoli, sub președinția patriarhului Tarasie. La ședința de deschidere au participat și împărații Constantin cu mama sa Irina. După o dezbatere rodnică, în care se demonstra fragilitatea hotărârilor din 754, se părea că iconoclasmul va fi condamnat. O nouă

127. Este interesant că data ținerii acestui sinod diferă în *Trésor*... col. 1266, fiind trecut în anul 791, spre deosebire de *Sacrosancta Concilia*, vol. VII, col. 964-965, unde sunt trecute documente cu datarea respectivă.

demonstrație de forță a iconoclaștilor, la care s-au raliat și soldații din garda imperială, veterani ai defunctului împărat Constantin Copronimul, a dus la închiderea lucrărilor sinodului. Împărăteasa Irina, sub pretextul unei campanii antiarabe, a reușit să deplaseze garda imperială iconomahă în Orient și s-o înlocuiască cu trupe fidele din Tracia. Delegații papali, prezenți la sinod, au fost protejați de furia iconoclaștilor.

570. **787 - Nicaeum II, sau al VI-lea Sinod Ecumenic, întrunit la Niceea, în Bitinia.** Sinodul a început la 24 septembrie și s-a închis la 13 octombrie¹²³, după ce au avut loc 8 ședințe plenare. Au participat între 330 și 367 episcopi și peste 30 de arhimandriți, egumeni și monahi, care au anulat hotărârile Sinodului din 754 și au hotărât, în consens cu precizările Sf. Ioan Damaschinul, care este dogma Bisericii referitoare la cinstirea icoanelor, moaștelor, sfinților, Sf. Cruci. Hotărârea dogmatică prevedea că: „*Este permis și chiar util și bineplăcut lui Dumnezeu a face icoane religioase și a le venera; dar această venerare să fie numai cinstire - προσκυνησις - iar nu adorare - αληθη λατρεία - , căci aceasta se cuvine numai lui Dumnezeu; apoi cinstirea icoanelor este numai relativă - σχετικη - , pentru că respectăm icoana numai pentru că ea reprezintă o persoană sfântă, pe Hristos. Deci cinstirea nu se adresează materiei icoanei și astfel ea nu este idolatrie. În consecință este bineplăcută și cinstirea icoanelor Sfinților lui Hristos, ale Maicii Domnului, ale sfinților îngeri, ca și ale sfintelor moaște și a sfintei cruci*”¹²⁴. Sinodalii au mai dat și 22 de canoane, iar delegații papali au comunicat receptarea de către Apus a celor 102 canoane, statornicite la Sinodul Quinisext, pe care papa Adrian I le-a cuprins în *Colecția Adriani*, din anul 785¹²⁵.

571. **787 - Calchutense**, sinod întrunit la Celchyt, in Northumberland, la cererea regelui Elfould sau Alphecad, unde au fost prezenți episcopi și nobili, care a dat un număr de 20 de canoane.

572. **787 - Wormatiense V**, sinod întrunit la Worms, în care s-a încercat reglementarea raportului dintre Carol cel Mare și Tasillon, duce de Bavaria,

128. *Sacrosancta Concilia...*, vol. VII, col. 966-989.

129. *Ibidem*, col. 990.

130. *Ibidem*, col. 990-1010.

131. *Ibidem*, col. 1010-1011.

132. *Ibidem*, col. 1012.

133. *Trésor d'histoire...*, col. 1266.

134. *Sacrosancta Concilia...* vol. VII, col. 1013.

135. *Ibidem*, col. 1013-1068.

cel din urmă pretextând recunoașterea autorității din partea Romei.

573. **788** - *Ingelheimense*, sinod întrunit la Ingelheim, aproape de Maynce, unde episcopi și nobili au judecat pe ducele Tasillon, al Bavariei, care a fost obligat să intre în mănăstire, împreună cu fiul său Theudon¹²⁶.

574. **788** - *Narbonense*¹²⁷, sinod întrunit la 25 iunie, pentru a analiza situația episcopului Felix de Urgel, suspectat de erezie.

575. **788** - *Acclechense*, sau *Aclaense*, sinod întrunit în Britania, în ziua de 3 octombrie, fără să cunoaștem motivul întrunirii.

576. **789** - *Aquisgranense*, sinod întrunit la 10 aprilie, la cererea lui Carol cel Mare, cu scopul de a lua unele măsuri, legate de viața monahală, cea bisericească și cea civilă. S-au luat, în total, un număr de 119 *capitula* (asemănătoare capetelor filocalice - sentințe), dintre care 82 cu caracter general, 16 referitoare la monahi și 21 *de diversis rebus, partim ecclesiasticis, partim politicis*¹²⁸.

577. **790** - *Wormatiense VI*, întrunire provocată de Carol cel Mare, în care a dispus că ar fi util să se ia în calcul, pentru domnia sa, analele de la Metz¹²⁹.

578. **791** - *Forojuliensi*, sinod convocat și prezidat de patriarhul Pavel de Aquileea, pentru a clarifica unele probleme doctrinare, cu care se confrunta Biserica sa, ce se afla la confluența Răsăritului cu Apusul. Pe ordinea de zi a sinodului erau teme precum: *Sacrosancte Trinitates și Incarnationis Verbi Divini*, probleme care erau generate de adaosul Filioque. Sinodul a dat 14 canoane¹³⁰.

579. **792** - *Ratisbonense*, sinod întrunit la Ratisbon, către jumătatea lunii august, pentru a analiza cazul episcopului Felix de Urgel. Situația lui fusese semnalată încă din anul 788, la un sinod de la Narbona, fiind suspectat de erezie. El susținea că Iisus Hristos nu este Fiul lui Dumnezeu decât prin *adopție*. Sinodalii l-au condamnat, de față fiind și Carol cel Mare, și l-au trimis la Roma. Acolo, în prezența papei Adrian I, el s-a lepădat de erezie

136. *Trésor d'histoire...*, col. 1266.

137. *Sacrosancta Concilia...* vol. VII, col. 1148.

138. *Ibidem*, adică erau apărate bunurile Bisericii de uzurparea laicilor sau mirenilor: *asupra celor bisericești, oamenii seculari să nu aibă putere*.

139. Sinodul este trecut în anul 802 în *Sacrosancta Concilia...*, vol. VII, col. 1187. Noi am adoptat varianta din *Trésor d'histoire...*, col. 1266.

140. *Trésor d'histoire...*, col. 1266.

și a fost iertat, redându-i-se eparhia¹³¹.

580. **793** - *Verolamense*, sinod întrunit la Verlam, în Anglia, în prima parte a anului, pentru a consfinți fondarea Abației Sf. Alban, la cererea lui Offa, *rege Merciorum*¹³².

581. **793** - *Verolamiense II*, sinod întrunit în luna august, la cererea aceluiași rege, Offa, sub președinția lui Humbert, *archiepiscopo Lichelsensi*, în aceeași problemă a Abației Sf. Alban.

582. **793** - *Hispanum*, sinod întrunit probabil la Toledo, unde episcopii spanioli au analizat învățătura greșită a arhiepiscopului Elipand de Toledo, ce avea asemănări cu cea susținută de Felix de Urgel, și anume că Iisus Hristos nu este deoființă cu Tatăl ci este *Fiul adoptiv al Acestuia*. Din nefericire, purtând amprenta arianismului, episcopatul spaniol a aprobat erezia lui Elipand¹³³.

583. **794** - *Verolamiense III*, sinod întrunit pentru a analiza răspunsul Romei, la cererea regelui Offa. Se autoriza înființarea mai multor mănăstiri¹³⁴.

584. **794** - *Francofordiense*, sinod întrunit la Frankfurt-pe-Mein, la începutul verii, unde au participat toți episcopii din Germania, Galia și Aquitania. A fost prezent Carol cel Mare, precum și episcopii Ștefan și Teofilact, delegați ai papei Adrian I, pentru a analiza situația celor doi eretici, Felix de Urgel și Elipand de Toledo. Cei doi ereziarhi au fost condamnați. De altfel, Felix era condamnat pentru a treia oară acum. S-au dat și 56 de canoane și s-au confirmat hotărârile luate la sinodul de la Niceea, în privința cinstirii icoanelor¹³⁵.

585. **796** - *Gallicanum*, sinod întrunit la Tours, pentru a analiza comportamentul tiranic al episcopului Iosif de Mans, față de clerul din subordinea sa. Dovedindu-se că cele reclamate sunt adevărate, sinodalii au depus pe Iosif din demnitatea de episcop¹³⁶.

586. **796** - *Forojuliense*, sinod întrunit la Friaul, la chemarea și sub președinția aceluiași patriarh de Aquileea, Pavel, înainte de 13 aprilie, la care au luat parte toți sufraganii, pentru armonizarea problemelor deosebite, față de doctrina romană și cea constantinopolitană. Acum s-a încercat să se

141. *Sacrosancta Concilia...*, vol. VII, col. 1148-1149.

142. *Ibidem*, col. 1149-1152.

introducă în Simbolul de credință adaosul Filioque. Când delegații papali i-au adus la cunoștință această hotărâre lui Leon al III-lea, el a mărturisit că, dacă din punct de vedere doctrinar este de aceeași părere cu sinodali, totuși în simbol, ca dogmă nu poate primi adaosul.

587. **798** - *Finchallense*, sinod prezidat de arhiepiscopul Ehanbaldo de Eboracensi, în vechea problemă pascală, cu care se confruntau creștinii din nordul Europei și în special britanicii¹³⁷.

588. **798** - *Bacanceldense*, sinod întrunit la Bacanceld, în Anglia, sub președinția arhiepiscopului Athelard de Doroberniensi, adică actualul Canterbury. La lucrări a participat și regele Cenwulf și s-a discutat raportul biserică-credincioși și pentru că uneori bunurile bisericesti erau uzurpate de mireni. De aceea, în consens cu cele mandatate de papa Leon al III-lea (795-816), s-a hotărât: *ut super ecclesias viri saeculares non habeant dominium*¹³⁸.

589. **799** - *Altinense*, sinod întrunit la Altino, în districtul Triest-Treveri, de Pavel de Aquileea, la care au participat episcopii din subordine, pentru a judeca disputa dintre Carol cel Mare cu ducele Ioan de Veneția și patriarhul Ioan de Grado¹³⁹.

590. **799** - *Finchalense*, sinod convocat de Echembal, duce de York, și ținut la Finklei, cu scopul de a restabili vechea disciplină, în viața particulară și cea comună a creștinilor și, în special, în ceea ce privește serbarea Paștelui¹⁴⁰.

591. **799** - *Romanum*, sinod convocat și prezidat de papa Leon al III-lea, care s-a ținut în basilica Sf. Petru, în prezența a 57 de episcopi. S-au ținut trei ședințe, și s-au păstrat doar fragmente din actele sinodale. Problema abordată, care fusese semnalată și de Carol cel Mare, era veche, și anume situația ereticului Felix de Urgel, care nu se mulțumea cu repunerea sa în scaunul episcopal, și, într-o hotărâre episcopală contra lui Alcuin își trăda falsa învățătură. Chemat la sinod, judecat, dovedit ca eretic, Felix a fost depus din scaun, condamnat ca eretic și somat să se lepede de erezie¹⁴¹.

592. **799** - *Ratisbonense*, sinod întrunit la Risbach, în dioceza Ratisbona, la 20 august, pentru probleme de disciplină.

593. **799** - *Urgellense*, sinod întrunit la Urgel, în problema episcopului Felix, care era convocat să se prezinte în fața lui Carol cel Mare. În acest sens, suveranul a trimis pe episcopul Leitrad de Lyon, Nefrid de Narbona, Benedict, abate de Aniene și mai mulți alți episcopi și abați, pentru a insista pe lângă Felix să se pocăiască și să se prezinte în fața regelui.

594. **799** - *Aquisgranense*, sinod întrunit în Franța, la Aix-la-Chapelle, unde Felix, judecat în fața regelui și seniorilor, combătut de episcopi, a renunțat la erezia sa; totuși a fost depus din scaun datorită recidivelor. El a fost surghiunit la Lyon, unde și-a petrecut restul zilelor¹⁴².